

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

OBISČITE

EVROPSKI VLAK

V Celovcu na Glavnem kolodvoru
od 18. — 21. julija 1952.

svetovnih in domačih dogodkov

4. leto / številka 29

V Celovcu, dne 17. julija 1952

Cena 1 šiling

Pri nas doma

V zadnji številki našega lista smo pisali o novem pasu, ki nastaja v zadnjih mesecih in tednih. Ta pas reže Evropo v dva dela, ki sta prerezana s takozvano železno zaveso. Od železne zaves v Evropi pa vse do Tihega oceana sega rusko politično in ideološko območje. Na drugi strani pa sega ameriški vpliv od železne zaves do nasprotne strani Tihega oceana.

V ruskem političnem območju obvlada vse politično, gospodarsko in tudi kulturno življenje komunistična miselnost, v ameriški vplivni coni pa je v tem pogledu v smislu zapadno pojmovane demokracije velika raztrganost. V tem delu sveta imamo celo države, ki so po lastnem zagotovitvi popolnoma komunistično usmerjene in urejene, kakor n. pr. Jugoslavija. V tem delu sveta so močne kominformistične stranke v Italiji in v Franciji in tudi drugod. Te so zopet in zopet povod notranjim trenjem na političnih in gospodarskih področjih.

Taka delitev sveta v dvoje vplivnih območij sicer ne izključuje mirnega medsebojnega sožitja obeh svetov; vsaj ne po formalnih zagotovilih tako Zapada kakor Vzhoda. Pač pa ta razdelitev nujno zahteva, da se razmere v vsakem delu zase uredijo, tako v posameznih državah kakor tudi med državami.

V zadnjem uvodniku smo že omenili, da je nujna ureditev gospodarskih razmer pri nas v Avstriji in da je pri nas nujno zvišanje proizvodnje.

Na drugi strani tudi ne smemo prezeti, da je tudi v deželi sami, to je pri nas na Koroškem, vrsta vprašanj, ki tirja ureditve. Le v slučaju, če bodo ta vprašanja urejena, bo zagotovljeno mirno sožitje obeh narodov. Mi ne vidimo urejevanja razmer, če merodajni rešitev odlagajo do državne pogodbe. Pri tem pa zahrbtno mislijo, da potem tega ali drugega ne bo treba urediti, ali pa se bo dalo urediti tako, da bodo Slovencem vzeli še to, kar danes imajo.

Ne vidimo rešitve šolskega vprašanja v tem, da skličejo sejo šolskega odbora deželnega zbora. Nato pa sejo odgodijo, ker memontano pač zunanje politične prilike ne dovoljujejo, da bi zagnali proti dvojezični šoli gonjo. Pozitivna rešitev tega vprašanja more obstojati le v tem, da se vendar sedaj po sedmih letih uredi vprašanje nadzorstva dvojezičnih šol tako, da bodo inspektorji teh šol obvladali tudi slovenski jezik in sami imeli zavest, da so dolžni skrbeti za izvajanje odredbe za dvojezične šole.

Šolsko vprašanje je največja preizkušnja za demokracijo na Koroškem, s tem pa tudi preizkušnja mirnega sožitja obeh narodov. Le tedaj, če bo to vprašanje rešeno tako, da bo šola v svojem delu in s svojim delom ustvarjala pogoje medsebojnega spoznavanja in razumevanja, bomo na Koroškem mirno gledali v bodočnost in to tako Slovenci kakor tudi Nemci. Dokler pa to ni urejeno, bo vsak le čakal ugodnega trenutka, da zada drugemu udarec. V današnjem političnem položaju ne more biti interesantna ne germanizacija in ne slovenizacija. Edino doprinos obeh delov k spoznavanju je politično važen in za oba naroda obvezen.

Dobro se zavedamo, da na Koroškem vladajoče miselnosti, katero so zavestno gojili celo stoletje in več, to je miselnosti o manjvrednosti slovenskega naroda, ni mogoče spremeniti čez noč. Dobro pa se zavedamo tudi svoje lastne dolžnosti, ki obstoji pred vsem v tem, da bomo nemški strani kazali svoje pozitivne strani tako v svoji kulturi kakor tudi s svojim gospodarskim delom. Ni naša bistvena dolžnost, da vedno zopet omenjamo slabosti nemške strani, katerih na žalost tudi pri nas ne manjka. Marveč je naša bistvena dolžnost

Odgovor Sovjetske zveze

V petek so vlade Združenih držav, Velike Britanije in Francije izročile v Moskvi odgovor na sovjetsko noto z dne 24. maja. V tej noti je sovjetska vlada predlagala posebno komisijo za proučevanje, kako bi bilo mogoče izvesti volitve za celo Nemčijo. Ravno tako je Sovjetska zveza tudi predlagala konferenco štirih velesil.

V odgovoru obdolžujejo najprej zapadne velesile Sovjetsko zvezo, da je njena krivda, ako je Nemčija razcepljena na dva dela. Nato je v odgovoru poudarjeno, da bi se morala posvetovati o nemški mirovni pogodbi udeležiti tudi vsenemška vlada. Zato pa je potrebno, da pride najprej do združitve obeh delov Nemčije. Taka zdru-

žitev pa je spet mogoča samo po svobodnih volitvah. Za te volitve pa je treba najprej ustvariti vse pogoje, katerih danes zlasti v Vzhodni Nemčiji ni.

Zapadne velesile tudi pristajajo na konferenco vseh štirih velesil, vendar samo pod naslednjima pogojema:

1. Pristanek vseh štirih vlad, da je potrebno izvesti v obeh delih Nemčije svobodne volitve in

2. udeležba svobodne vsenemške vlade na mirovni pogajanjih.

Prednji odgovor so sestavili zapadni zavezniki sporazumno z zapadno-nemško vlado v Bonnu.

Težka železniška nesreča

Na Zg. Štajerskem, malo pred železniško postajo Hieflau, se je zgodila v torek popoldne silna železniška nesreča, pri kateri so bile takoj tri osebe mrtve, 35 pa jih je bilo težko ranjenih. Nesreča se je pripetila takole:

Ko je vozil osebni vlak iz postaje Hieflau in je pripeljal do mosta preko reke Aniže (Enns), je v osebni vagon vlaka zavozila lokomotiva, katere vodja ni zapazil zanaka na: stoji! Osebni vagon se je večkrat prevrnil po 15 metrov visoki strmini proti strugi reke in je potegnil s seboj še tri druge osebne vagona. Dva vagona sta se ustavila neposredno na obrežju reke, dva

vagona sta se pa prevrnila v valovje Aniže. Pri tem se je stena enega vagona popolnoma razlomila in je voda takoj vdrla v vagon.

Obupno vpitje potnikov, ki so bili v teh vagonih, se je slišalo v Hieflau, od koder so tudi takoj prihiti na pomoč. Na pomoč so prispeli tudi iz krajev Leoben, Eisenerz, Liezen in Admont. Ponesrečence so prepeljali v bolnico v Eisenerz in v bolnico v Leobnu.

Doslej so mogli ugotoviti, da so bile pri nesreči mrtve tri osebe, je pa mogoče, da je pri nesreči utonilo še več potnikov, katerih trupel pa doslej še ni bilo mogoče najti.

Orožje za Jugoslavijo

Ameriški generali, ki se mudijo v Jugoslaviji in ki so si ogledali več garnizij jugoslovanske vojske, so obiskali v ponedeljek na Bledu predsednika jugoslovanske vlade, maršala Tita. Pri tem so sporočili Amerikanci maršalu Titu, da bo Amerika dobavila Jugoslaviji v prihodnjih 12 mesecih v večji meri razno orožje za jugoslovansko armado. Med tem orožjem bodo tudi oklopniki, težka artilerija in pa letala na reakcijski pogon.

Ameriški generali so se izrazili zelo po-

voljno o jugoslovanski vojski, ki je dobro oborožena z lahkim orožjem, manjka pa ji težkega orožja.

Doslej je bil načrt, da bi prešla jugoslovanska vojska v slučaju napada na Jugoslavijo v gverilsko vojskovanje. Sedaj pa so ta načrt spremenili in hočejo jugoslovansko vojsko opremiti tako, da bo sposobna tudi za redno obrambo.

NAJHITREJŠA LADJA SVETA

Dne 30. julija je odplul na prvo vožnjo v Anglijo in Francijo novi ameriški 53.000-tonski prekomorski parnik. Prve vožnje so se udeležili zastopniki ameriške vlade, industrije in umetnosti. Med potniki je bila tudi hčerka predsednika Trumana Margaret. — Prekomornik, ki se imenuje „United States“ (Združene države), je rabil za vožnjo v Evropo tri dni 10 ur in 40 minut. Doslej je bila najhitrejša ladja britanska „Queen Mary“, ki je pa potrebovala za to pot tri dni 20 ur in 42 minut.

Tako je po enem stoletju prešel takozvani „modri trak“ (znak za najhitrejšo ladjo) od Velike Britanije na Ameriko. „Queen Mary“ je dobila „modri trak“ leta 1938.

„PACIFIŠKI SVET“ SE BO SESTAL

Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da se v prvem tednu avgusta prvič sestane v Honolulu „pacifiški svet“, ki je bil ustanovljen po določenih varnostnih pogodbah med Združenimi državami, Avstralijo in Novo Zelandijo, in katere namen je obramba tihomorskega področja.

Namen sveta je, da bi razpravljali o zadevah, ki so v zvezi z uveljavljanjem varnostne pogodbe.

Kakor pravi sporočilo, je pričakovati, da se bodo tega prvega sestanka „pacifiškega sveta“ udeležili ameriški zunanji minister Dean Acheson, avstralski zunanji minister Richard Casey in novozelandski zunanji minister Clifton Webb.

KRATKE VESTI

Na prošnjo avstrijskih škofov so prevzeli častno predsedstvo na avstrijskem katoliškem shodu, ki bo jeseni na Dunaju, predsednik poslanske zbornice Leopold Kunschak, univ. prof. dr. H. Finsterer in urednik dr. Fr. Funder.

Iz številk lanskega ljudskega štetja je razvidno, da ima Avstrija 6.933.905 prebivalcev. Od teh je 3.716.665 žensk in pride na 100 moških 115,5 žensk. Na Koroškem je 474.764 prebivalcev. Od teh je 23.640 tujih državljanov.

Jugoslovanski poslanik v Moskvi in zastopnik Jugoslavije v donavski komisiji, Dragoje Gjuric, je izjavil, da želi Jugoslavija, naj bi bila Avstrija kot obdonavska država čimprej sprejeta v Donavsko komisijo. Jugoslavija je tudi za načelo svobodne plovbe po Donavi.

Po podatkih avstrijske tobačne režije pokadi povprečno vsak prebivalec v Avstriji (tudi otroci in ženske) na leto 1 kg cigaretne tobaka in skoraj 100 gramov tobaka za pipo.

V soboto je po 14 letih spet pripeljala prva avstrijska ladja iz Linza po Donavi na Dunaj. S tem je vzpostavljena redna paroplovba na Donavi tudi na delu med Linzem in Dunajem, kar doslej Sovjeti niso dovoljevali.

Požar je prejšnjo sredo zvečer v Beljaku uničil taborišče „El-Alemein“, ki so ga britanske čete pred dnevi izpraznile in predale civilni upravi. Škoda je po stari cenitvi okrog četrte milijona šilingov.

Iz Madžarske je na kmečkem vozu s kravjo vprego pribežala na štajersko šestčlanska kmečka družina, ker se je bala, da bi jih madžarske oblasti odpeljale v notranjost Madžarske ali pa v Sibirijo.

Zapadne sile bodo verjetno dale Jugoslaviji v tekočem gospodarskem letu gospodarsko pomoč v višini okrog 100 milijonov dolarjev, torej za 20 milijonov manj kakor preteklo leto.

Pri predsedniških volitvah v srednje-ameriški državi Mehiko je bil izvoljen za veliko večino za predsednika Adolfo Ruiz Cortines. Med volitvami je bil mir, po volitvah pa so bile pri nemirih mrtve tri osebe, okrog 200 pa je bilo ranjenih.

V Londonu je bil obsojen na pet let ječe bivši uradnik britanskega zunanjega ministrstva William M. Marshall, ker je tajniku sovjetskega poslaštva v Londonu izdajal uradne tajnosti.

V južnem delu japonskega otoka so silni morski viharji popolnoma porušili 350 hiš, 78 oseb je mrtvih, okrog 100 pa jih pogrešajo.

Potniško letalo je v bližini mesta Salvador-City v Braziliji treščilo v morje. Dvajset oseb so rešili, šest pa je mrtvih.

KOROŠKI SEJEM

Za nemške izvoznike lesa v Zapadno Nemčijo je odobrilo trgovsko ministrstvo v okviru Koroškega sejma poseben kontingent rezanega lesa v višini 5000 kubičnih metrov.

V okviru Koroškega sejma priredi koroška trgovska zbornica tekmovanje najlepše urejenih izložbenih oken pri trgovinah v Celovcu. One trgovine, ki bodo imele najlepše opremljene svoje izložbe, bodo dobile posebno priznanje.

Da bo omogočeno italijanskim razstavljalcem udeležiti se Koroškega sejma v Celovcu, je zvezno ministrstvo za finance odobrilo za Italijo poseben kontingent za izvoz in uvoz v višini 25 milijonov lir. V okviru tega zneska bo Italija uvozila posušeno južno sadje, svilo, razne stroje in živila. Avstrija pa bo izvozila v Italijo aluminij, papir, heraklit, lovsko orožje, železnino in lesene izdelke.

Politični teden

Po svetu ...

Dva predsedniška kandidata si bosta v pozni jeseni na ameriških volitvah v laseh. Samo dva: republikanec in demokrat. Republikanska stranka je postavila svojega, to je generala Eisenhowerja. Demokrati bodo prihodnji teden izvolili svojega.

Prav gotovo bo še vse tedne do končne izvolitve novega ameriškega predsednika ves svet z velikim zanimanjem spremljal ta sicer notranje-politični dogodek — čigar bistveni pomen je pa vendarle nadvse važen. Ni namreč vseeno, kdo bo predsednik velesile, ki razpolaga z največjimi materialnimi in tehničnimi pridobitvami na svetu.

Eisenhower je imel več glasov ...

Ko se je pred meseci izvedelo, da namestnik Eisenhowerja kandidirata za predsednika USA, je bilo splošno mnenje, da mu je izvolitev radi njegove priljubljenosti tudi že zagotovljena, zlasti ker se je Truman odrekel kandidaturi. Treba bi bilo le še, da ga kongres republikanske stranke izvoli za svojega kandidata. Ta stranka ima dve krili: konservativno-liberalno in liberalno-demokratsko. Prvo je predlagalo za kandidata senatorja Tafta, ki se je v svojih govorih zavzemal, naj bi Amerika več pozornosti posvetila Aziji in manj Evropi. Bil je tudi proti nadaljnji gospodarski pomoči evropskim državam.

Drugo krilo je podpiralo Eisenhowerjevo stališče, da je treba Zapadni Evropi še nadalje pomagati tako v gospodarskem, političnem kot vojaškem pogledu, čeprav s tem ni rečeno, da je treba Azijo zanemariti. Taft je dobil v odstavljenem generalu Mac Arthurju vnetega zagovornika. Medtem ko je Eisenhower potoval kot vrhovni poveljnik vojaških sil Atlantske zveze po Evropi — je mogel veliko večino propagandnega aparata republikanske stranke dobiti pod svoje nadzorstvo. Taft je vodil volilno propagando že dolge tedne prej, predno je Eisenhower sploh videl Ameriko. Taft si je znal zagotoviti že nad 400 delegatov (za izvolitev je bilo potrebnih 604) za strankin kongres, medtem ko so jih Eisenhowerjevi pristaši bili zbrali komaj nekaj nad tristo. Bilo je samo še nekaj dni do kongresa in Eisenhowerjev položaj ni bil zavidanja vreden.

Eisenhowerjev nastop na kongresu

Tak je bil potek kongresa. Taft je pač imel trdno za seboj delegate, katere si je bil zagotovil. Odločiti pa so morali tisti delegati, ki se do takrat niso odločili ne za prvega ne za drugega. Večina teh pa se je tik pred odločilnim glasovanjem zavzela za Eisenhowerja. Ko mu je bila tako zmaga zagotovljena, je pa še polovica onih, ki so bili prej za Tafta, glasovala za Eisenhowerja.

Po izvolitvi je šel Eisenhower k Taftu, ta mu je čestital in obljubil, da ga bo v končnem volilnem boju podpiral.

Izid hudega predvolilnega boja je bil stisk rok obeh dotedanjih nasprotnikov. Primer demokratičnosti, ki more tudi Evropcem biti v zgled.

S tem, da je bil izvoljen Eisenhower, je vsaj za pol desetletja pokopano vsako mišljenje na povratek nekdanjega ameriškega „izolacionizma“, ki bi tako zelo prijal Kremlju in ki bi zadal smrtni udarec ustanavljaljoči se evropski armadi. Dejstvo je, da bi izvolitev nekega Tafta povzročila v Evropi vrsto političnih in gospodarskih kriz. To je zdaj mimo. Z izvolitvijo Eisenhowerja kot kandidata republikanske stranke je zagotovljena dosedanja zunanje politična smer demokrata Trumana.

Vzhod ne kaže napadalnosti ... nasprotno:

UNO-letalske sile so podvzele vojaško operacijo, do sedaj najobsežnejšo v korejski vojni po nedavnih napadih na elektrarne na reki Jalu. Bombardirale so severnokorejsko glavno mesto Poeng-Jang in ga spremenile v prah in pepel. Podrobnejših podatkov o morebitnih človeških žrtvah še ni in tudi vojaški pomen in posledice te operacije še niso znane. Podoba pa je, da je vsa komunistična fronta v neki omrtvitosti. Če je ta resnična ali le namerno-politična, bo pokazala bližnja bodočnost. Pogajanja v Panmundžomu se nadaljujejo.

Okrog Nemčije bi bilo sledeče omeniti? Opozicija v Bonnu proti „generalni pogodbi“ je prilično splahnela in je sprejem te pogodbe v obeh zbornicah toliko kot zagotovljen.

Iz Vzhodne Nemčije pa so prišla poročila o ukrepih tamošnjih oblasti, ki predstav-

ljajo popolno preobrazbo te dežele po sovjetskem komunističnem zgledu. Vsa kazenska in civilno-pravna zakonodaja bo od sedaj naprej temeljila na načelu odnosa posameznika do družbe in ne kot je v ostalem svobodnem svetu: odnosa posameznika do posameznika. To je istovetno s 100 odst. komunistično zakonodajo, ki sodi tudi „miselni odnos“ do „socialistične družbe“. Nadalje so napovedali tudi močno in v vseh modernih orožjih izvežbano „ljudsko armado“.

Svetel dogodek v „hladni vojni“ med Zapadom in Vzhodom pa je dejstvo, da se mednarodne športne Olimpiade te dni v Helsinkih, glavnem mestu Finske, prvič po letu 1928 udeležujejo tudi športniki iz Sovjetske zveze in držav vzhodnega bloka. To dejstvo je na vsak način dober znak in sovпада z glasovi, ki menijo, da Kremelj ni več tako nespremljiv kot je bil. Mnogi glasovi iz Zapada trde tudi, da je sedaj čas govoriti s Sovjeti. Če že to omenimo, s tem ni rečeno kaj točnejšega in gotovega. Če se — po zadnjih poročilih sodeč — sovjetski športniki smejo nemoteno in prosto pogovarjati s svojimi ameriški in drugimi sodobniki, je to vsaj mogoče razumeti kot nekak poizkus stika z Zapadom. Vsak resničen pacifist bo v tem videl mnogo več kot v podpisih raznih mirovnih resolucij. Na tej poti si naj narodi gledajo v oči. Uvideli bodo, da ima vsak sin le eno srce, ki bije in štiri ude, in je srečen če s sijajem v očeh in z nasmehom na ustih tekmuje za — čast, — ne za oblast ...

... in pri nas v Avstriji

V poletni vročini navadno politično življenje počiva. Poslanci gredo na bolj ali pa tudi manj zaslužene počitnice, politiki gredo v letovišča, šole so zaprle in učitelji, profesorji ter šolarji in študenti so odšli na že težko pričakovane počitnice. Zato tudi v notranjem političnem življenju v preteklem tednu ni bilo kaj posebnega.

Imel je še seje odsek, ki proučuje poročilo vrhovnega sodnega dvora o poslovanju obeh velebank (Länderbank in Kreditanstalt). Zadeva se vleče že kakor jara kača in je že mnogo izgubila od prvotne zanimivosti. Socialisti so zahtevali pri razpravi še marsikatera pojasnila, ki naj bi jih dali prizadeti banki. Iz pojasnila, ki sta ga doslej dali banki, namreč še ni popolnoma razvidno, da bi bilo poslovanje obeh denarnih zavodov tudi popolnoma pravilno. — Zastopniki OeVP in VdU pa so predlagali, naj odsek sprejme tako poročilo vrhovnega računskega dvora in pa poročilo oziroma

pojasnilo obeh bank na znanje in naj odstopi poročilo v nadaljnje obravnavanje parlamentu. Proti temu predlogu so bili socialistični zastopniki, ki so sicer sprejeli na znanje poročilo vrhovnega računskega dvora, ne pa poročila vodstev obeh denarnih zavodov. Pri glasovanju je bil sprejet predlog OeVP in zavrnjen je bil predlog socialistov. Parlament pa bo obravnaval zadevo bank verjetno šele enkrat v jeseni. Tudi v tem slučaju se je pokazala pravilnost pregovora, da se malo juhe poje tako vroče kakor je skuhana, pa tudi če je poletna vročina še tako huda.

Nadaljni spor med obema vladnima strankama je tudi v vprašanju odpiranja in zapiranja trgovin. Trgovske zbornice so namreč predlagale, naj bi bil spremenjen sedanji čas, ko smejo oziroma morajo biti trgovine odprte. Po tem predlogu bi bila dana trgovcem večja prosta volja o odpiranju trgovin in bi jih mogli odpirati preje kakor pa je sedaj določeno in bi jih mogli zapirati tudi pozneje. Proti temu predlogu, ki je do gotove mere gotovo opravičen, pa so vstali socialisti in zahtevali, da ostanejo v veljavi sedanja določila. To utemeljujejo s tem, da bi bili v nasprotnem slučaju oškodovani trgovski nameščenci. Vendar pa je mogoče urediti vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin tudi tako, da bi imeli trgovci več prostosti, pri tem pa tudi nameščenci ne bi bili oškodovani. Nameščenci zahtevajo — kakor imajo sedaj — 48-urni teden in pa eno popoldne v tednu prosto (sreda ali sobota). Do odločitve bo verjetno tudi prišlo šele v jeseni.

Že leta 1950 so v parlamentu imenovali odbor, ki naj bi predlagal končne zakone o amnestiji bivših nacistov. Sedaj je odsek svoje delo končal in je predlagal parlamentu v obravnavo tri osnutke zakonov, ki predvidevajo najprej povračilo škode onim, ki so bili oškodovani v nacistični dobi (vsem, ki so bili v konc. taboriščih, po 450 šil. mesečno). Razen tega pa naj bi bili razveljavljeni tudi zakoni, ki so določali kazni za bivše nacistične. Ti naj bi bili skoraj v celoti amnestirani. Povračilo škode po nacizmu oškodovanih bi zahtevalo vsoto okrog 200 milijonov šilingov.

Koroški deželni zbor te dni spet zboruje. Posvetuje se o zakonu o oddaji in o uporabi javnih občinskih zemljišč, o zakonu o kinih in filmih in o predlogu osrednji vladi, naj izda zakon, da bi bilo mogoče bivše kmečke delavce, ki so odšli v gradbeno obrt, spet prisilno vrniti v kmečko delo. To naj bi veljalo samo za neporočene delavce.

Pismo iz Clevelanda

Vse bralce „Našega tednika“ najprej prav prisrčno pozdravljam. Da pa se tako dolgo nisem oglašil, pa naj napišem v svoje opravičilo dogodek fanta, begunca, ki je pred dvema letoma stopil na ameriška tla. Takole je bilo:

Fant se je takoj z vso resnostjo lotil dela v tovarni. Ko prejme prvo plačo, takoj povračila pri gospodinjstvi, kjer je stanoval, za en mesec naprej stroške za stanovanje in hrano. To je tukaj taka navada. Po drugi, tretji in črti plači pa začne fant takoj z nakupom reči, ki naj bi plavale preko velike luže, do njegovih dragih domačin.

Ko tako nekaj tednov zaporedoma po končanem delu obiskuje trgovine in nato doma zлага nakupljeno blago, ga gospodinja nekaj dni mirno gleda. Nato pa se ni mogla več premagovati in pravi: „No, fant, kaj pa vendar misliš?“ Nikar vsega denarja ne razmeči. Glej, da boš najprej spravil skupaj takole en tisočak. Potem šele misli na to, da bi kaj malega poslal.“

Fant, ki je bil srečen, če je mogel zanesi vsak teden en zavitek na pošto, večkrat pa je zanesel tudi po dva — pa prav mirno in smehljaje odgovori: „Tako! sedaj moram pomagati! Če bom imel skupaj en tisoč dolarjev, takrat mi bo zadržal sam hudič mošnjo in moji domači bodo pozabljeni.“

To dogodbo, ki je resnična in je zelo značilna za tukajšnje življenje novo-naseljenčev, sem povedal v opravičilo, zakaj tako pozno poravnam naročnino za „Tednik“. Presneto sva se z vragom dajala, predno sem iztisnil iz mošnje te štiri dolarje kot naročnino za „Naš tednik“ za eno leto, —

Pri tem bi še tole pripomnil: Ne vem, koliko imate naročnikov tukaj v Clevelandu, če pa jih imate le malo več kakor pa je mojih prstov na rokah in na nogah, bi Vam svetoval, da bi imeli v Clevelandu svojega zastopnika za pobiranje naročnine.

Prav z veseljem sem čital lansko leto pisma kranjskega Janeza. Kako je to, da je kar umolknil in ga je minila vsa zgovornost? Pa ne, da bi jo v Anglijo popihjal in se tistim „trem Korošicam“ šel prilizovat.

Za danes naj bo dosti. Vse bralce še enkrat prav lepo pozdravljam.

Fr. P.

Volitve v Združenih državah

Z izvolitvijo generala Eisenhowerja za kandidata republikanske stranke za letošnje jezenske volitve predsednika Zdrženih državah je napravljen pravzaprav glavni uvod v jezenske volitve.

Dne 21. julija se prične konvent ali zborovanje demokratske stranke, ki bo tudi določilo svojega kandidata za predsedniške volitve.

Nato bo vsaka stranka določila 531 takozvanih volilnih mož. Ti bodo pravzaprav izvoljeni in ne predsednik naravnost. Šele ti volilni možje bodo volili predsednika. Ker pa je kandidat vsake stranke že določen na konventu stranke, je z izvolitvijo volilnih mož na dan volitve dne 4. novembra tudi že jasno, kateri kandidat bo izvoljen za predsednika Združenih držav. Število volilnih mož je za vsako izmed dr-

Občni zbor Kmečke gospod. zveze POPRAVEK

„Ni resnica, kakor pišete, da je izrazil dr. Franci Zwitter v imenu Demokratične fronte g. Dumpelniku nezaupnico, ker je glasoval v Kmetijski zbornici za predsednika Gruberja, temveč je resnica, da je izrazil dr. Franci Zwitter v imenu Demokratične fronte g. Dumpelniku nezaupnico, ker se pri volitvi predsednika Kmetijske zbornice ni držal niti splošnega sporazuma volilne skupnosti Kmečke gospodarske zveze niti posebnega tik pred odhodom na volitev prezidenta enotno sprejetega sklepa glede zadržanja mandatarjev Kmečke gospodarske zveze pri volitvi prezidenta Kmetijske zbornice.“

Gornji popravek prinašamo v smislu obveznosti avstrijskega tiskovnega zakona z dne 7. 4. 1922 § 23, ki obvezuje list, da objavi vsak popravek in to ne oziraje se na njegovo resničnost.

K vsebini popravka bi dodali le še kratko in stvarno poročilo o tedanjih dogodkih in sklepih.

Pri posvetovanju o zadržanju mandatarjev Kmečke gospodarske zveze pri volitvi prezidenta Kmetijske zbornice je igralo bistveno vlogo od g. dr. Francija Zwitterja dano zagotovilo, da socialisti ne bodo sklenili kompromisa z OeVP glede volitve predsedstva v Kmetijski zbornici. To zagotovilo sta dala isto dopoldne, dne 8. februarja, še dvakrat g. dr. Franciju Zwitterju v Kmetijski zbornici sami tako g. deželni glavar Wedenig kakor tudi tajnik socialistične stranke g. Sima. Že nekaj minut po tej izjavi pa je objavil g. deželni glavar, da je pogodba med OeVP in SPOe napravljena in da bodo socialisti glasovali za Gruberja.

Tako je nastal popolnoma nov položaj tudi za naše mandatarje in je gospod svetnik Dumpelnik ravnal po svoji zdravi razsodnosti ter glasoval za g. Gruberja. To dejstvo je napotilo Demokratično fronto, da je izrekla g. Dumpelniku nezaupnico zato, ker je glasoval za g. Gruberja.

Sicer pa je pri volitvi predsednika okrajne kmetijske zbornice v Velikovcu glasoval tudi socialistični mandatar Šiman Gross za OeVP-ejca Glatschniga in mu Demokratična fronta ni izrekla nezaupnice. Nasprotno je DF izvolila gospoda Grossa za svojega podpredsednika, da je tako socialistična in OFovska zaupnica združena v eni osebi, kakor to danes odgovarja vsej politični liniji Demokratične fronte.

Sicer pa gospoda Dumpelnika ni volila Demokratična fronta, marveč so mu dali zaupnico na volitvah dne 25. novembra 1951 slovenski kmetje in za katere se tudi uspešno trudi. Zato mu tudi samo kmetje morejo izreči zaupnico ali nezaupnico. Ti v to gotovo niso pooblastili g. Francija Zwitterja, ki nam zdaj lahko pošlje nov popravek.

KRIVDA O KATINSKEM POKOLU

Predsednik poljske vlade v pregnanstvu, Avgust Zaleski, je poslal iz Londona predsedniku odbora ameriške predstavnosti zbornice, ki je preiskoval katinski pokol, Rayu Maddenu, brzojavko, v kateri poudarja svoje prepričanje, da je navedeni posebni odbor z ugotovitvijo, da je Sovjetska zveza odgovorna za pokol 15.000 poljskih častnikov v pomladi 1940, napravil veliko uslugo celotnemu človeštvu in ne samo Poljski. Brzojavka poudarja nadalje: „Vaše delo dokazuje, da je ameriški kongres vedno branilec pravice in poštenosti, zahvaljujem se vam v imenu vsega poljskega naroda.“

žav, ki sestavljajo Združene države, različno in se ravno po številu prebivalstva te države.

Dne 4. novembra bodo volili Amerikanci, ki imajo volilno pravico, volilne može. V vsaki državi dobi ona stranka, ki dobi večino glasov, tudi vse volilne može te stranke. Zato je ta dan tudi že popolnoma jasno, koliko volilnih mož ima vsak kandidat. Ti izvoljeni volilni možje pošljejo nato dne 15. decembra predsedniku sveta svoja glasovnica. Te glasovnice nato dne 6. januarja pregledajo in preštejejo v kongresu in ta dan je šele dokončna izvolitev predsednika, četudi je bila ta izvolitev odločena že 4. novembra.

Dne 20. januarja 1953 nato novi predsednik uradno prevzeme posle predsednika Združenih držav severne Amerike.

Novomašnik, bod' pozdravljen...

Letos sta končala bogoslovne študije bogoslovju v Krki dva Slovenca: eden s slovenske Koroške, drugi pa iz Beneške Slovenije.

FRANCE KRISTOF

je bil rojen 10. oktobra leta 1926 v Veliki vasi pri Št. Jakobu v Rožu kot sin verne slovenske kmečke družine. Po končani ljudski šoli je vstopil na gimnazijo v Št. Pavlu,

nato je študiral na gimnaziji v Celovcu, kjer je maturiral leta 1947. Po maturi je vstopil v celovško bogoslovje v Krki, kjer je bil posvečen v mašnika v nedeljo, dne 13. julija. Svojo prvo sv. mašo bo daroval v domači fari v Št. Jakobu v Rožu v nedeljo, dne 20. julija. Pri novi maši bo pri-

digal č. g. Andrej Karicelj, župnik v Šmarjeti v Rožu.

V soboto, dne 19. julija, bo v Št. Jakobu zvečer ob 1/8. uri sprejem novomašnika na vaškem trgu pod lipo, nakar bo sprevod v farno cerkev. — V nedeljo bo ob 1/9. uri slovo od doma v Veliki vas, nato pa sprevod skozi vas pred Narodno šolo šolskih sester v Št. Petru, kjer bo slovesna sv. maša.

LOVRO PETRIČIČ

je bil rojen 23. marca 1927 v Gornjem Barnasu, ki je prijazna vasica v Nadiški dolini pod visokim Matajurjem v Beneški Sloveniji v Italiji. Ljudsko šolo je obiskoval v Trepču in v Sovodnjah. Leta 1938 je bil s pomočjo tedanjega župnega upravitelja v njegovi domači fari, č. g. Angela Kračina (Cracina), sprejet v srednjo šolo v Vidmu (Udine). Po končanih gimnazijskih študijah je vstopil v bogoslovje v Vidmu in je bil tam edini slovenski bogoslovec. Vsled političnih razmer proti beneškemu Slovincem v Italiji pa je moral zapustiti videmsko bogoslovje in je prišel lansko leto na Koroško, kjer je končal v Krki bogoslovne študije in je bil posvečen v duhovnika v nedeljo, dne 13. julija. Svojo prvo sv. mašo daruje v četrtek, dne 17. julija, v Marijini cerkvi na Sv. Višarjah. V svoji rojstni vasi v Beneški Sloveniji pa bo opravil svojo prvo slovesno sv. mašo v nedeljo, dne 20. julija. Nato se bo novomašnik povrnil nazaj na Koroško.

Obema slovenskima novomašnikom k prejemu mašniškega posvečenja prav iskreno čestitamo in jima želimo, da bi v svojem poklicu mogla čim več koristiti svojemu narodu v verskem in narodnostnem oziru.

Moj biserni jubilej

Dne 19. julija praznuje 60-letnico mašništva preč. gospod Alojzij Hutter. Jubilant je bil rojen dne 23. junija 1868 v Globasnici, v mašnika pa je bil posvečen 19. julija 1892.

Naprosili smo prečastitega gospoda biserno-mašnika, da bi nam hotel povedati nekaj podatkov iz svojega življenja. V svoji skromnosti pa nam je jubilant prepovedal pisati o njem kaj več kakor pa samo to, kar on sam napiše. Za svoj jubilej je tako pod gornjim naslovom napisal jubilant sledeče odstavke, ki jih v celoti in neizpremenjeno prinašamo:

„Jubilej pomeni opomin in spomin na nekaj veselega. Kaj bi bilo takega! Življenja samega nisem do zdaj nič kaj vesel bil. (Ali bi se naj zdaj starosti veselil? Tako kakor sem čul reči druge: „Vesel sem, da sem star, da ne bom več dolgo gledal tega zmedenega sveta“?). Ne bom prijatelj povabil in ne sam ga pil. Kje so prijatelji? Prepozno je! Ne bo posvetne veselice, marveč nekaj svetega bodi. Radovednosti stregel tudi ne bom, ko sem že preje raje se umikal kakor kazal. In vendar je pravilo, da mora biti jubilej vesel.

Se mlad sem bral o dušnem pastirju, ki je praznoval 60-letnico tako, da je sam pridigal in je cela pridiga bila ena sama zahvala in hvala božja. (Ne vem, kaj sem tedaj mislil, ko sem to bral. Gotovo pa si nisem upal Boga prositi za tako izredno milost). Nekako presunilo me je. (Preveč radi praznujemo in premalo iskreno molimo). Tak jubilej je pač res popolno veselje v nebesih in v Cerkvi: sv. maša in vzorno dušno pastirstvo združeno. Mi pa se radi tolažimo: Na svetu ni nič popolnega. Zato pa tudi ni popolnega veselja, ampak navadno pomešano sladko in grenko, saj je še strd grenka. Torej bodimo z malim zadovoljni.

Koliko lepše in bolj veselo bi moglo biti na tej revni zemlji, ako bi mi vsi skupaj — vse ljudstvo — resno dobro hoteli, da bi človeških slabosti ne bilo! Vendar pa je naša tolažba zopet zadostilna moč sv. maše, kjer se sv. spokorna žalost v sv. zahvalno veselje preliva, kakor na trnju raste roža. Tako bo moj jubilej v znamenju pokore v duhovnih vajah pri sv. Hemi ob Krki od 14. — 21. julija popolnoma tiho. To naj vedo moji znanci, s katerimi bom 19. julija duhovno združen v Bogu.

Ne gre za to, da sem mašnik bil in čez 21 tisočkrat presv. daritev opravil. Biser mi je bil že s primicijo v roke dan, da bi bliščal vsaki dan. Po sv. mašah, torej po mašnikih (kot svojem orodju) se Kristus ne prestando daruje in je srednik med sv. nebesi in med grešnim svetom. Le kdor neskončno vrednost sv. maše po nauku pozna, duhovnika prav spošтовati zna, pa naj je ta ali oni. Meni je bilo žal, da Kristus ni

rekel: Idite in mašujte! Rad bi bil sprejel službo misarja (mašnika). In če bi res samo to bil 60 let, imel bi brez vseh zaslug pravico do jubileja.

Kdo se bo veselil? Jaz kajpada, pa kdo še? Skof se veselijo svojih duhovnikov, čeprav nekateri samo še mašujejo. Veseli se Cerkev, vojskujoča se, trpeča in zmagovalna. Vesele se pobožne duše, ki se v cerkvi spoštljivo vedejo. (Ne maral bi pa takih, ki kažejo, da ne vedo, kaj je cerkev in pa sv. opravilo na oltarju. Takih dosti opazujemo med otroki spredaj v cerkvi ali sredi cerkve ter med mladino zadaj pod korom ali pa na koru).

Koga bom povabil? Sv. Trojico, svetnike, zlasti patrone: krstne, birmske in farne. Nadalje angele in vse, ki so se kdaj in kjer koli udeležili moje maše. Pa še one, za katere sem sv. maše daroval, bodisi da so še živi na zemlji ali pa že srečni v nebesih ali pa se še pokorijo v vica. Pozabiti ne smem cerkovnikov, ministrantov, pevcev in drugih sodelavcev. Vse bi zbral okoli sebe in za vse daroval sv. mašo dne 19. julija v čast sv. Vincenciju Pavelskemu, presv. Trojici v čast in v hvalo ter zahvalo. Velika je zlasti za duhovnike dolžnost zahvale, ki je Bog tako malo prejme. Ljudje le radi godrnjamo in tožimo, na dobroto božje pa pozabimo.

Kdo misli na vse dobrotne, zemeljske in nebeske! Kdo misli na plačevanje dolgov, na Boga dolžno zadoščenje, na spravo, na kako breme za mašnika. In kdo misli na potrebe naše, na potrebe krščanstva in na potrebe človeštva? Ali ne nakladamo vse to mašnikom? Kaj, ko bi jaz sedaj vse tisočere opravljene maše s takim namenom združil v eno veliko jubilejno! Poizkušal bom podobne misli obujati odslej zlasti ob nedeljah in praznikih, ko imam namen prost.

Bogu slava! Ljudem sprava!

A. Hutter.

K gornjemu temeljitemu voščilu ne moremo dodati nič drugega, kakor samo naša voščila, ki jih jubilantu v imenu svojem in v imenu vseh bralcev „Našega tednika“ izrekamo. To voščilo pa je: Naj ohrani Bog našega jublanta še dolgo, dolgo v zdravju in čilosti! Obenem pa izražamo jublantu tudi zahvalo za vse, kar je napravil v teku 60 let mašništva za svoj narod v duhovnem in narodnostnem oziru. Bog ga živi!

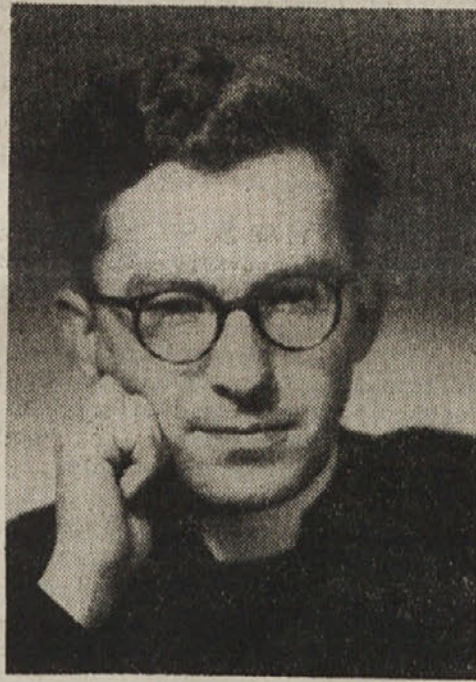
AMERIKANCI, SLOVENSKI IZSE-LJENCI PO ŠIRNEM SVETU, RAZVESELITE SVOJE DOMAČE V STARI DOMOVINI Z LEPIM MOLITVENIKOM „VEČNO ŽIVLJENJE“.

ALI IMAŠ PRIJATELJA KJE V SVETU IN MU HOČES NAREDITI VESELJE? KUPI IN POŠLI MU LEP MOLITVENIK „VEČNO ŽIVLJENJE“.

Olaf Colerus v. Geldern

Med letošnjimi koroškimi novomašniki moramo omeniti tudi preč. g. Olafa Colerus-a v. Geldern, sina višjega vladnega svetnika Herberta Colerus-a v. Geldern, direktorja deželne požarne zavarovalnice v Celovcu in njegove žene Margarete roj. Augustinetz. — Novomašnik je bil rojen v Celovcu dne 24. junija 1928, kjer je tudi maturiral z odličnim uspehom leta 1946. Nato se je posvetil študiju modroslovja in bogoslovnih ved na Collegium Canisianum očetov jezuitov na univerzi v Innsbrucku. Tam bo posvečen v mašnika dne 25. julija letos. Novo mašo pa bo bral v stolni cerkvi v Celovcu dne 27. julija ob 8.45. Primiciantu bo pridigal univerzitetni docent pater dr. D. Thalhammer.

Istega dne bo popoldne ob 4. uri slovesni blagoslov v župni cerkvi v Porečah ob Vrbskem jezeru, zvečer ob 7. uri pa v župni cerkvi pri Št. Ilju v Celovcu, kjer bo g. novomašnik tudi pridigoval.

Karel Mauser:

Jamnik

(15. nadaljevanje)

Potlej so pogovor do Jamnika kar tako mečkali. Nobeden ni znal najti prave niti. Lojz je pa sploh koj molčal. Peter mu še ni šel iz misli.

Tako, da je bilo vsem trem prav, ko so se ločili. Ko je Barbara odšla za Prosenarja, se je Lojz ustavil.

„Se mi zdi, da bi ti rad že kar gospodaril in komandiral. Lepa reč. Kako ti Barbaro povabil!“

Petru se je neumno povabila ustnica.

„Sem kaj napak storil? Vem, da bi bili mati veseli, ko bi jih kdo kdaj prišel pogledat. K nam nihče rad ne pride, ko smo vsi tako pristujeni. In materi se kdaj lahko kaj zgodi in ne bo imela človeka pri sebi.“

„Vem, kje te čevlji žuli,“ je sopnil Lojz. „Pa sem jaz tudi še tu in tudi na bajti sem še.“

„Ne vem, na kaj misliš,“ je malomarno zinil Peter. „V bajti je pa za vse prostora. Je bil do zdaj in bo še lahko.“

In je stopil proti domu.

Pri južini je Peter sprožil misel zavoljo Barbare. Saj se je bal, da bodo mati zaropotali, pa ni bilo nič takega. „Oh, saj napak bi ne bilo, ko sem tako sama čez teden. In tako nič pri zdravju. Barbara pa ni tečna in za vse tako pripravna.“

„No, sem ji obljubil, da bi za boglonaj ne bilo. Bi ji s kakšnim tarbehom odslužil. Saj ji gre spomlad in poleti trdo pri delu.“

Lojz je molčal. Niti ene ni zinil. Zajemal je iz sklede, toda Petru ni ušlo, da se mu roka trese.

Tako je minila nedelja in Peter ter Lojz sta se pripravljala za delo. Zjutraj bo treba zgodaj odriniti.

Lojz se je kmalu spravil spat. Petru se pa kar ni dalo. Mendral je po hiši in misel na Barbaro mu ni šla iz glave. Ko bi še stopil k njej v bajto in ji povedal, da bo materi prav, če bo kdaj čez teden prišla pogledat,

Seveda, pozno je že in čudno bo videti. Že se je odločil, da bo šel spat pa mu le ni dalo.

Potlej je utonil skoz vrata.

Noč zunaj je bila mrzla in zvezdnata. Gmajna nad vasjo tiha in potopljena v belino.

Petru so noge kar same zabrodile proti Prosenarju. Sam ni vedel, kdaj je stal pred Kočarjem. V hiši je še gorela brljivka.

Peter je potrkal.

Barbara je prišla na vrata.

„Ti, Peter?“ se je začudila. „Je z materjo kaj narobe?“

„Ni, Barbara. Tisto sem ji povedal in ji je bilo močno všeč. Veš, naša mati so precej drugačni kakor so bili. In sem mislil, še nocoj Barbari povem. Zjutraj bova z Lojzem zarana odšla in ti boš še spala. In če bi ti nič ne povedal, bi si morda sama ne upala priti k nam.“

Zasukal se je in povoščil lahko noč.

Slišal je za seboj Barbarin odzdrav in videl na snegu luč, ki je sijala skoz odprta vrata. In se mu je zdelo, da bi nocoj ne mogel spati, ko bi k Barbari ne šel.

Še noč se mu ni zdela več tako mrzla. Mižal je v postelji in mislil na Kočarjevo in na Lojza, na mater in na samoto. In spanca kar ni bilo.

Slišal je lajati lisjaka, ki se je moral priplaziti prav do vasi. Že v sanjah se mu je zdelo, da ima Lojzev glas.

V temi se se je moral spet vzdigniti. Se je hotela tudi mati, pa je nista pustila. Mleko bosta že sama zavrela.

Potlej sta zahrustala v noč. V Kočarjevi bajti je bila tema. S toplo mislijo je Peter ošinil nizka okenca.

Molk se je Petru zdel še globlji. Lojz se je tako zaprl vase, da je še pri delu komaj kakšno rekel. Le kadar je prišel Tomažin, je razklenil usta. Petru je bilo vseeno. Le kadar sta večerjala in je bilo slišati le ropotanje žlic, je Peter začutil samoto. Pojedla sta, pomila posodo in legla. In ko sta ležala v temi drug poleg drugega, sta oba čutila, da se misli enega pralivajo v drugega. Peter je čutil, kako lovi Lojz njegove misli in Lojz se je zavedal, da Peter lovi za njegovimi.

Oba se vrtita v istem krogu. Pa samo še z Barbaro, matere ni več v njem.

V četrtek sta se prvič sprla. Prepri je prišel iz malenkosti. Petrov cepin ni dobro prijel, tako da se jima je hlood izmuznil in se po snegu speljal v grapo. Zdaj ga bosta morala potegniti na to stran. Tomažin ne bo zato spregel konja.

Lojz je zrasel.

„Drugod si bolj pripraven.“

Peter je zasadi cepin v drug hlood in se naslonil nanj.

„Kako to misliš?“

„Preketo dobro veš!“ je zazijal Lojz.

„Misliš zavoljo Barbare?“ je Peter zadril besedo naravnost in nadaljeval:

„Če to misliš, glej najprej na sebe. Ti mi potov ne boš meril in tudi ne določal.“

„Sem te videl, ko si sinoči lezel k Kočarju.“

Zdaj je Lojz zamahnil.

Petru se je povabila ustnica.

„Če misliš zbadati, si premisli. Nisem Grogorjev. Tudi jaz sem bil tiho, ko si cvilil za Rezo.“

Lojz je vzdignil roko. Peter jo je stisnil v pest.

„Poskusiva se lahko.“

Lojz je spustil roko in odšel proti hloodu, ki je zdrsel v grapo. Potlej se je odtrgal še Peter.

Do noči nista spregovorila več besede. Vse, kar je bilo, so bili zategli ho — ruki, ki so na daleč odmevali po gozdu.

Pričela se je odkrita borba za Barbaro, ki je bila pravzaprav obema daleč. Še nihče je ni vprašal za besedo.

Toda v Petru in Lojzu je živela. Zdaj sta si bila na jasnem oba. Delila je ne bosta. Nekoč se bo moralo odločiti.

Zdaj se je odkrit boj začel. Ob hloodu, ki je zdrsel v grapo. Peter je vedel, da hlood ni toliko kriv, da se je vse to v Lojzu počasi nabiralo kakor dračje za grabljami. Prišlo je in Peter je vzel borbo nase. Morda je ne bi, ko bi bil še vedno tak kakor nekoč. Zdaj je drug. Morda (Nadaljevanje na 4. strani)

Tudi na Gradiščanskem so „šteli“

Geslo Zapadne Evrope je danes: „Moč na združena Evropa, kjer živijo narodi drug poleg drugega v blagostanju, v svobodi brez strahu in v miru“.

To geslo in to načelo je gotovo pravilno. Ni pa pravilno, ako si nekateri narodi to načelo še vedno tako razlagajo, da velja to vse samo za nje, za narode poleg njih pa to ne velja. Narod s tako domišljijo nadvrednosti in večvrednosti pa imamo gotovo v Avstriji. To nam kažejo najlepše rezultati lanskega ljudskega štetja. Pri tem so Nemce v Avstriji šteli čisto pravilno in je pri popisovanju vsak Nemec navedel kot svoj občevalni jezik nemški, pa četudi govori mogoče v kakem ruskem, ameriškem, britanskem ali francoskem uradu večinoma drugače. Slovence na Koroškem so pa v popisu pole zapisovali kakor da bi bilo na tem malem ozemlju južne Koroške kar deset različnih narodnosti. Kakršno zmehnjavo jezikov je povzročil s svojo okrožnico koroški deželni glavar, kaj takega se najbrž še doslej ni primerilo v zgodovini narodov in je res ta cvetka nekaj edinstvenega.

Sedaj pa vidimo, da je želja uradnih avstrijskih oblasti zmanjšati na umeten način število Nemcev v Avstriji, doživljala svoje uspehe tudi med Hrvati na Gradiščanskem. O tem piše list gradiščanskih Hrvatov „Naš tajednik“ v številki z dne 12. 7. t. l. med drugim:

„Ni dvoma, da je štetje v letu 1951 v glavnem bilo uspešno in da je dalo tudi koristne rezultate. Imamo pa več kakor en vzrok, da dvomimo v resničnost tega štetja, v kolikor se tiče narodnosti. Pravzaprav narodnost pri štetju ni bila vpoštevana. Vsakega so vprašali za njegov občevalni jezik — Umgangssprache — in vsak je mogel naštetiti toliko jezikov, kolikor jih zna in govori. Zato je tudi gotovo in jasno, da z vprašanjem: Kakšen je tvoj občevalni jezik? — ni mogoče ugotoviti ne narodnosti vprašanega in tudi ne njegovega materinskega jezika. Tako vprašanje more namreč napeljati ljudi, da priznajo kot občevalni jezik oni jezik, ki ga doma v družini ne govorijo, govorijo ga pa v uradu, v tovarni, v delavnici, na cesti in na železnici itd. To so nam priznali tudi merodajni pri oblasteh, ko so sami pred štetjem izjavljali, da na podlagi občevalnega jezika ne bodo poskušali določiti narodnosti popisanih. — Zato pa nas je toliko bolj začudilo pisanje nekaterih nemških listov sedaj po objavi številke ljudskega štetja. Po tem uradnem seznamu bi bilo namreč Hrvatov na Gradiščanskem 30.599. Ti listi pa pišejo in se razburjajo, da je ta številka prevelika vsaj za 10.000 in da je toliko Hrvatov na Gradiščanskem manj.“

Mi pa moramo nasprotno reči, da je ta številka napačna in da je mnogo prenizka. Ako namreč pogledamo statistiko od vasi do vasi — in mi poznamo svoje vasi — bomo opazili celo vrsto vasi na južnem Gradiščanskem, kjer govorijo v velikem številu še hrvatski doma in na trgu. Vendar pa v statistiki ne najdemo v teh vaseh nobenega Hrvata več. In dalje na srednjem in severnem Gradiščanskem v resnici zmanjšemo po vaseh vse te Nemce, ki so v statistiki naštet. So to večinoma rojeni Hrvati, ki doma nikdar ne govorijo drugače kakor hrvatsko, nemško pa samo takrat, ako gredo v sosednje mesto na sejem. Ali pa so to oni Hrvati, ki čez teden delajo izven svojega kraja in čez teden govorijo nemški. Zato se je tudi moglo zgoditi, da je kdo dal zapisati na prvo mesto kot občevalni jezik nemški in so ga sedaj šteli za Nemca. Mi pa smatramo čisto pravilno vsakega za Hrvata, pa četudi je šel na tretjem mestu priznat, da govori hrvatski. Saj

bi mogli vse Nehrvate, ki govorijo hrvatski, sešteti na prste ene roke.

Ne tajimo: pri sedanjih razmerah je mnogo ponemčevanja in to prostovoljnega med Hrvati. To je tam, ko živi naš človek neprestano sredi nemškega prebivalstva. Ali pa v mešano-jezikovnih vaseh, ko pride Nemec ali Nemka v hrvatsko družino.

Ravno tako odkrito pa moramo reči, da obstoja v veliki meri tudi tako raznarodovanje Hrvatov, ki ga ne moremo imenovati naravnim in prostovoljnim. To raznarodovanje gre že od leta 1938 nadalje kot Hitlerjeva dediščina in to vse do današnjega dne. To raznarodovanje je v šolah, kjer hrvatski jezik, mesto da bi ga gojili, zatirajo kot manjvreden in nepotreben predmet v šolskem načrtu. Razdiralni vpliv teh šol se vedno bolj širi in prodira tudi že v družine.

V prihodnji številki „Našega tednika“ bomo prinesli spomenico, ki jo je zaradi nepravilnega ljudskega štetja sklenilo dne 22. junija t. l. v Vincetu Hrvatsko kulturno društvo na Gradiščanskem.

Iz Beneške Slovenije

V 16. številki „Našega tednika“ z dne 17. aprila smo pisali pod gornjim naslovom o tožbi slovenskih duhovnikov v Beneški Sloveniji proti dvema italijanskima listoma, ker sta imenovala slovenske duhovnike — izdajalce. Ta pridevek sta jim nadelala lista zato, ker so uporabljali v cerkvi slovenščino mesto italijanščine. Proces bi se moral vršiti že 14. marca, bil pa je preložen na dan 18. junija.

Za razmere, ki vladajo v tem delu Italije, ki se zelo rada baha s svojo dvatisočletno kulturo, je zelo značilno, kako je ta proces potekal. Zato hočemo navesti nekatere odlomke iz te razprave pred sodiščem v Vidmu (Udine).

Slovenski duhovniki, predvsem župnik Angelo Kračina iz St. Lenarta ob Nadiži, je tožil urednike italijanskih listov, ker so ga v člankih označili, da je „jugoslovanski komunistični župnik, da je proti-italijanski element“, ki se „besno zaganja v narodni čut prebivalstva“ itd.

Celotna razprava pa je dala občutek, kakor da je tožen župnik Kračina in ne njegovi obrekovalci.

Dopisnik lista „Corriere della Sera“ je izjavil, da je bil poslan v Nadiško dolino, to je v Beneško Slov., v zvezi z govoricami, da nekateri duhovniki žalijo čut italijanstva pri ljudstvu onih krajev, ker zahtevajo pridiganje v slovenščini in tudi sami pridigajo v slovenščini namesto v italijanščini.

Dopisnik lista se je nato posvetoval s pristojnim prefektom (po naše okrajni glavar) in je nato napisal dva članka, v katerih je ostro napadel duhovnike, ki „so se tako pregrešili“.

Podobno je izjavil tudi dopisnik lista „Messaggero Veneto“. Ta je še posebej omenil, da so kraji okrog Čedad (Cividale), „izpostavljena predstraža italijanstva proti Slovanom“. Na to pripombo je predsednik sodišča dr. Bina, ki je doma iz Dalmacije, jezno zaklical: „Čast predstraže italijanstva proti Slovanom zahtevam za Dalmatince,“ kar je pač zelo značilno za miselnost gotovega dela Italijanov...

Na vprašanje je župnik Kračina mirno in jasno odgovarjal.

„Ali je res — ga je vprašal predsednik sodišča — da ste silili ljudi moliti v slovenščini in ste jim branili moliti v italijanščini?“

„V cerkvi — je odgovoril Kračina — uporabljam dvojezičnost, italijanščino in slovenščino. Samo enkrat v dvanajstih letih so tri deklice — kakor naučene — na ves glas odgovorile v italijanščini na molitev „Zdrava Marija“, katero sem prišel v domači slovenščini. Posvaril sem jih, naj ne motijo namenoma pobožnosti.“

„Ali je res — je nadaljeval predsednik — da ste delili katekizme, pisane v slovenščini? Ali je res, da ste povabili pridigarja

jezuita iz Ljubljane? V katerem jeziku je ta govoril?“

„Katekizme je odobril videmski nadškof — je odgovoril g. Kračina — in so pisani v domači slovenščini. Slovenskega pridigarja sem pa povabil, ker so tako vedno delali moji predniki v župniji. Pridigal pa ni v domači slovenščini, pač pa v goriškem jeziku (to je književna slovenščina, v kateri pridigajo tudi vsi naši duhovniki na Koroškem in ki jo tudi vsi Slovenci, kjerkoli na svetu, razumejo op. ur.).“

„Dobro veste — je nadaljeval predsednik — da ljudstvo Nadiških dolin ne mara, da bi v pridigah uporabljali domače narečje. Ravno tako dobro veste, da ljudstvo uporablja domače narečje samo v svojih hišah! Dobro veste, da ljudstvo ne razume slovenščine...!“

Tako je potekala vsa razprava in vsi — odvetniki in predsednik sodišča — so poizkušali dokazati, da slovensko domače narečje, katero govorijo prebivalci Beneške Slovenije, ne pripada na noben način slovenskemu jeziku.

Zaključek razprave je bil v tem, da so se sporazumeli obtoženi častnikarji s tožnikom, župnikom Kračina, da je ta tožbo umaknil, toženi pa so se obvezali plačati vse stroške.

Vse tako zgleda, da se nekateri v Italiji ne zavedajo besed velikega apostola sv. Pavla, ki pravi v pismu Kološanom: „Tukaj (namreč v Cerkvi) ni več ne Grka ne Juda ne obrezanega ne divjaka ne Scita ne sužnja ne svobodnega, ampak je vse in v vsem Kristus.“

Vsa zgodovina Beneške Slovenije pa skozi vsa stoletja dokazuje obstoj slovenskega ljudstva na tem ozemlju in noben italijanski dnevnik in nobeno italijansko sodišče in ne okrajno glavarstvo ne bo moglo tega zatajati.

Fašistični prefekt v Vidmu je hotel tu izbrisati vsako slovensko sled, ko je leta 1933 v vseh cerkvah Beneške Slovenije prepovedal uporabo slovenskega jezika pri pridigah, pri molitvah in pri pouku katekizma (Ali ni bilo nekaj zelo podobnega tudi na Koroškem?).

Fašizem je propadel, sedanja italijanska vlada pa še ni vrnila ali dala beneškim Slovincem njihove svete narodne pravice: enakopravnosti jezika.

KOLESA

znamke Steyer, Puch, Junior, Panzer in Waffentrad, v vseh barvah, za gospode in dame, v največji izbiri. Cena od šil. 780 navzgor

Johan Lomšek

Fuchs-motorna kolesa. — Vsi nadomestni deli. — Cenik na željo zastoj.

Zagorje - St. Lipš, p. Eberndorf (Dobro! vas), Koroško.

res malo bolj neroden kakor Lojz, toda slinar ni več. Nihče mu tega več ne more poodčitati. Tudi otroke je odvadil.

Tudi Lojzu se ne da, čeprav je starejši.

Ta večer je bil še posebno pust. Lojz se ni pripravil h kuhi, tako da se je moral Peter sam pripraviti.

Toda ni rekel besede. Koj, ko je pojedel, je pomil posodo. Lojza še ni bilo iz hiše.

Potlej se je primajal, zabelil žgance in pričel jesti. Peter je v temi zlezal na pograd. Koj je videl, da je Lojz prebasal svoj del otave v drug kot. Pravi! Mu je še ljubše, če ne ležita skupaj. Bo vsaj mislil lahko po svoje.

Tako sta prvič legla vsak v svoj kot. Peter je slišal globoko Lojzovo sapo. Ni spal. Nocoj nemara dolgo ne bo.

In so se spet privrtale misli, žive kakor da je sama Barbara prišla in obstala sredi sobe. Steguje se Lojz iz enega kota, iz drugega Peter. Barbara pa na nobeno stran.

Lojz ne reče besede na glas. Peter tudi ne. Zunaj je čudno tiho, tako tiho, da se Peter vzdigne in pogleda skozi okno. Je tako temno, da bo še ponoči verjetno sneg. Nekam južno postaja.

„Sneg bo,“ po sili nazadnje krhne Peter.

Lojz ne odgovori.

Zato je zdaj Peter tudi tiho. Silil ne bo vanj.

Trma trmasta!

Ponoči je res začelo snežiti. Debel, južen sneg. Šele jutraj se je pričelo jasiti.

Dnevi do sobote so se vlekli. Sicer je Lojz spet pričel kuhati, toda Peter je čutil, da je v njem isto kakor je bilo.

Ko sta se v soboto vračala, je šel Lojz naprej. Hitel je, da ga je Peter s težavo dohajal. Nazadnje se mu je vse skupaj zdelo neumna, pa naj drevi, če hoče. Umeril je korak. Lojz se ni zmenil.

Tako se je prvič zgodilo, da nista prišla skupaj domov. Rakarica je sedela pri peči, ko je stopil Lojz v hišo. Barbara se je ravno odpravljala.

„Kje je pa Peter?“ se je obrnila Rakarica.

„Na vasi se je nekje ustavil,“ se je hitro zlagal. Barbara ga je čudno pogledala.

S Petrom se je Barbara srečala malo za Bregarjem. Oba hkrati sta obstala.

„Nocoj je bil Lojz bolj spešen,“ je čudno rekla.

„Nemara je slutil, da si ti pri nas,“ je skoraj zbedel Peter.

„Je rekel, da si se nekje na vasi ustavil.“

„Tako? Ni povedal, da sva se sprla. No, še bolj prav. Kaj pa z materjo, Barbaro?“

„So kar nekam slabi. Vsak dan sem bila pri njih.“

Peter je gledal v tla.

„Boglonaj do tačas. Potlej pa v tarbeh pridem. Ne bom pozabil.“

Hotel je riniti naprej.

„Zakaj sta se pa sprla z Lojzem?“

„Eh, kar tako. Že kaj pride, saj več.“

Zmedeno jo je pogledal.

„No, pa lahko noč, Barbara.“

Kar šinil je mimo nje. Ko je stopil v hišo, ga je Lojz vprašujoče pogledal.

„Na vasi sem se ustavil,“ je zinil Peter. Zdaj je Lojz vedel, da je govoril z Barbaro.

Rakarica je bila videti res slaba. Še na glasu se ji je poznalo.

Iz Petra je kar bruhnilo:

„Ko bi šli k dohtarju, mati.“

„Sema,“ se je nakremžila Rakarica. „Če mi domači čaji ne bodo pomagali, mi tudi radovljiški dohtar ne bo.“

V nedeljo sta šla k maši vsak zase. Sta sicer šla od hiše skupaj, pa je Lojz kar koj bruhnil naprej. Peter je klampal za njim, pa le zato, da bi videl, če je Barbara spredaj. In je ni bilo. No, zdaj naj Lojz kar drevi. Prav do Kroke, če hoče.

Barbare pa tudi Peter ni pričakal, čeprav je mislil, da jo bo. Je morala zgodaj odriniti od doma.

Bogve, če se ji ni kaj uteknilo.

V cerkvi jo je Peter videl. In tudi Lojz je gledal v tisto smer. Pričakala je pa spet nista. Lojz je čakal pred cerkvijo, Peter pa že pod bregom. V cerkvi je ostala, ta-

ko da je Lojz mislil, da je že odšla. In ko je Peter videl, da Lojz švedra sam od cerkve, jo je kar sam ulil proti domu. Naj Lojz sam motovili še nazaj.

Barbara je pa tudi sama šla. Se ji je le včeraj zvečer utrnilo, da nemara ni brez krivde pri vsem tem. Ni kriva pa je kriva. Pa je bila kar bolj na Petrovi strani. Naj se potrka sama domenita. S takima pa ne bo hodila, čeprav je pot iz Kroke do Jamnika dolgočasna.

8.

Jamnik je živel svoje življenje naprej. Še poleti se ne zgodi kaj posebnega, kaj šele pozimi, ko so vsa pota do sveta zaprta.

Napravljalo se je za nekaj ohceti. To je bilo vse. No, na Jamniku je to že veliko. Z Grogorjevim pa ni nič prida kazalo. So ga ljudje že videvali z Adamovčovo Nežo. Reza je bila že nekaj večerov sem obtuljena. Seveda, deklič je že na marsikaj računala. Zdaj se pa vse podira. Saj Grogorjev nič določnega ne reče, včasih je tudi z Rezo še prijazen, toda Reza ni toliko neumna, da ne bi vedela, do kam taka prijaznost pripelje. Z Nežo sta se skoraj stepili. Z bajso jo je nagnala. V vrišč se je vmešala še Grogorjevka. Kakšno je bilo! Dedci so se smejali. Reza pa tulila.

Pa je bila tudi že Grogorjevka na Nežini strani. Ljudje so vedeli povedati, da so Rezi tudi kroparski žebjarji všeč. Posebno Anžičev. Kaj boš s takim onem? In Grogorjevka na Nacu ni videla nič slabega. Tak fant pa da bi dobil takole potepo. Je le škoda, da je Nac ni pustil tisti Rakarjevi švedri.

Jej, ta ljubezen! In posebno še na Jamniku, ko je tako majhen. Kje drugje se še kam premakne, tu na Jamniku pa je kar naprej na sredi vasi. Pri vsaki ljubezni je cela vas. Ženske in dedci. Za vsako besedo zvedo, še za tiste, ki so pod oknom v rože zgovorjene. Kako tudi ne. Kaj pa je Jamnika? Tistih nekaj bajtarskih koč in nekaj gruntarjev. In cerkev sv. Primoža varuje vso to beračijo. Tu ne moreš ničesar skriti. In če je skrito, odkrije to Rakarica ali pa Grogorjevka. Potlej se pa nosi po vasi, dokler ne pride kaj novega.

CELOVEC

Nedeljska služba božja je v poletnem času vsako nedeljo ob 8. uri v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

Popoldanska pobožnost je ob nedeljah in praznikih ob pol 8. uri zvečer.

SELE

Proti koncu šolskega leta prirejajo šole otroške izlete. Naši večji otroci so si letos z avtobusom ogledali Celovec, Beljak, Spital, Millstatt, Gegend in Rož, manjši pa so se preko Celovca in Velikovca podali na Klopinsko jezero. Pa tudi Sele so obiskali izletniki od drugod, n. pr. iz Brež, Hüttenberga in Celovca. Vsi izleti so se izvršili ob ugodnem vremenu, le otroci celovške vadbice so imeli smolo. Hoteli so si skalnate stene visoke Košute ogledati od bliže in so se podali na planino Mrzli Log. Toda komaj so prispeli tja, so že temni oblaki zavili Košuto in iz neprijetne megle je rosil dež. Na tako vreme izletniki niso bili pripravljeni, zato so premočeni nevljudni Košuti pokazali hrbet in se že popoldne vrnili v Celovec.

V torek, 8. julija, pa je obiskal Sele 5. razred šole v Globasnici pod vodstvom gg. učitelja Sadnikarja in župnika Poša. Ravno med odmorom so prikorakali v šolo, da si jo ogledajo in spoznajo naše šolarje. Med petjem in razgovorjanjem se je med mladimi Globašani in Selani, pa tudi med učiteljskim osebjem razvila neprisiljena družabna domačnost. Ob prihodu in pred odhodom so izletniki ogledali tudi pokopališče in cerkev in tam zapeli nekaj nabožnih pesmi. Popoldne so se od Trkla podali peš čez Šajdo na Obirsko in dalje v Železno Kaplo. Grede pa so srečali 2. razred meščanske šole iz Kaple, ki je bil na obratni poti proti Selam. Avtobus g. Sienčnika iz Dobrlevasi je po dobro sestavljenem voznem redu obojne izletnike pripeljal v Sele in odpeljal domov, saj je pa zahtevala pot čez Šajdo od obojnih kar dosti pešhoje.

OBLACILA vseh vrst za dame, gospode in in otroke za poletje priporoča

WALCHER

Celovec-Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 2.
Lastna izdelovalnica.

ŠKOČIJAN V PODJUNI

Ob zaključku šolskega leta smo morali žal ugotoviti, da so se naši otroci v preteklem šolskem letu naučili v šoli premalo materinskega jezika. — Kdo je temu kriv? — Da se ne bi v prihodnjem šolskem letu spet dogodilo isto, so starši prepričani — in upamo, da smejo to z gotovostjo pričakovati — da bo šolsko vodstvo naročilo za vse otroke „MLADI ROD“. Škoda, da se že letos ni nikdo na to dolžnost spomnil.

ŠTEBEN V PODJUNI

Tako se pri nas že dolgo ni zgodilo kakor letos. Imeli smo v enem mesecu kar tri pogrebe. Po težkih bolečinah je umrla začetkom junija Franciška Kotiš, p. d. Kovarčeva, v starosti 66 let. Pred kratkim pa nas je zapustil Gojerjev oče. Bolehal je že dolga leta. Star je bil 68 let. Dne 9. julija smo pokopali Rižnerjevo Pavlo, deklico v starosti 1/2 leta. — Vsem sorodnikom naše sožalje!

Pridno tudi gradimo. Kakor smo zadnjič pisali, popravljamo pokopališčno obzidje. Zdaj pa je to delo že končano in stoji v lepši obliki kakor prej. Približno 25 m pa je popolnoma novega obzidja. Tudi pri štefanu so postavili nov skedenj ki je precej večji in lepši kot pa prejšnji. Pri Kunčiču pa je zrasla nova stavba, ki bo nam vsem v prid in pomoč. Več o tem pa pri nesemo v prihodnji številki našega lista.

GLOBASNICA — ŠMIHEL

Gotovo nam bralci našega lista ne bodo zamerili, ker jim šele tako pozno poročamo o oktetu „Slavčki“, ki nas je obiskal v nedeljo, dne 22. junija. Komaj smo jih že čakali, da nam razkrijejo zaklad naše pesmi. Kako naše ljudstvo hrepeni po lepi domači pesmi in kako so nam „Slavčki“ priljubljeni, to je pokazala nabito polna dvorana.

Najprej so jih pozdravili domači g. župnik. Ko pa je zadonela prva pesem, so si že osvojili srca vseh navzočih in ko smo tako prislunili melodijam naše narodne in umetne pesmi, se je navdušenje stopnjevalo od pesmi do pesmi.

Primerna je bila tudi povezava med posameznimi pesmimi in ki je bila kratek, toda koristen nauk za vsakega. Prosvetaši so dobili dovolj gradiva za nadaljnje delo. Dekleta, katera sanjajo o bodoči sreči in se spuščajo lahkomišelnost v ljubezen, so bile

Pri nas na Koroškem

gotovo razočarne, ko so spet enkrat slišale melodije, kako jih nepopoljšljivi fantje za nos vlečejo, ki so edino le poleg svojega „glažka“ srečni. Kratkotomalo, vsi smo se prav lepo zabavali in iz srca nasmejali.

Tako nas je združila slovenska pesem, nas vse, ki smo dobre volje in veselega srca. Vsak, ki je bil na prireditvi, je bil nadvse zadovoljen in mi je še gotovo na potu domov donela melodija naših prijateljev v ušesih.

Po kratkem odmoru so se „Slavčki“ odpeljali v Šmihel. Na potu pa so se ustavili še za nekaj minut v Štebnu, kjer si je pevodja ogledal novo prosvetno dvorano, nato pa so zapeli še dve pesmi. Fantje in mošje so ravno kegljali, namah pa je na kegljišču ves promet obstal in nekateri so še celo krogle držeč prislunili.

Oktetu se najlepše zahvaljujemo za obisk in jih obenem prosimo, da bi spet kmalu prišli med nas.

BRNCA

Ja, res čudno se vrti kolo časa. To, kar je še pred kratkim „tovarišija“ grajala, pa danes naenkrat hvali. Sedaj pa izgleda, da je tista malenkost pravic, ki jih imamo koroški Slovenci, nastala po zaslugi današnjih voditeljev OF-a oziroma DF-a. Pa pravijo, da je to velika pridobitev za koroške Slovence, ako se smejo „tovariši“ medsebojno obiskovati.

Pa pogledjmo, kako izgledajo te večje pravice koroških Slovencev v resnici. Saj nam res ni treba daleč hoditi. Pojdimo kar v sosednjo faro St. Lenart in v Podkloster. Tam imajo Slovenci take pravice, kakor jih verjetno nima noben drug narod na svetu.

Šentlenarski pevci, ki niso znani samo doma, ampak tudi preko meje, so naredili več pevskih turnej med naše brate na Goriško in v Trst. Seveda pa tega ne bi smeli narediti, saj so jih zato razkričali kot veleizdajalce. Toda, glej čudo! Podklosterški pevski zbor pa gostuje po Nemčiji. To pa je seveda kulturno udejstvovanje. Toda samo za Nemce, ako Slovenci napravijo kaj podobnega, je to veleizdaja.

Za šentlenarske pevce ni bilo več prostora v šoli za pevske vaje, ker so pač peli in še pojejo slovensko. Toda glej, kaj pa novo ustanovljeni nemški pevski zbor? Za tega je seveda dovolj prostora v šoli. In kdo v Celovcu vodi šolski referat, da zna delati in da trpi tako razliko?

Ako se seveda nemški učitelji udeležujejo ponemčevanja slovenskih vasi, je vse v najlepšem redu, če pa poskuša kak slovenski učitelj slovenske otroke učiti v materinem jeziku pesmice in igrice, slovenizira slovenski kraj, to pa seveda ni dovoljeno in je kaznivo.

Nemški učitelji smejo delati, kar hočejo, glavno je, da ponemčujejo slovenske otroke. Ako to delajo, je vse v najlepšem redu. Če pa slovenski učitelj govori s slovenskimi otroki slovensko, je že nevaren državi in deželi.

To je samo mala bežna slika naše najbližnje okolice. In kje je sedaj tisto večje razumevanje za naše razmere, o katerem nekateri časopisi pišejo. Mi pa vemo, kako je, ko že leta in leta, že desetletja doživljamo te razmere.

Pri tem pa moramo ugotoviti razveseljivo dejstvo, da so v Ameriki boljše poučeni o naših razmerah, kakor pa bi bilo komu ljubo. Veseli nas, da se Amerikanci, ki pojmujemo demokracijo malo drugače kakor pa marsikdo v naši bližini, zanimajo za položaj koroških Slovencev.

IZPOD JEPE

„Pojdam pa v Rute“ — topot prangat — je šlo od ust do ust zadnje dni pred sv. Petrom in Pavlom med ljubitelji slovenskega obreda pranganja. Pa ne samo pranganje ljubeče, ampak tudi oboževalce narave vleče „hortej po kolienah“ v Rute k cerkvi sv. Treh kraljev — „Čier nmau dou pokleknam in nmau požebram...“. Od tu je tudi lep razgled na bližnje Baško jezero z njegovo romantično okolico.

Izredno lepo sončno vreme in daleč na okoli blesteči se stolp, ki je postal ponos Rutarjanov, je privabil mnogo prangovcov. Letošnje pranganje, ki je padlo ravno

na nedeljo, je bilo še posebej praznično in slovesno. V Rute so ljudje že od nekdaj radi zahajali. Tam so poleg duševne hrane dobili lahko okrepčilo tudi v bližnji Hovjavi gostilni, ki nudi dobro „kisló“ juho in še druge „kruleči“ želodec tolažilne dobrote.

Zadnjič smo pisali o obnovitvi naše cerkvice. Danes mememo sporočiti, da je na novo prekrit južni del cerkvene strehe in celotni stolp. Streha stolpa je prevlečena s pločevino, ki menda ne bo rjavela. Tako bo podaljšana trpežnost strehe za več desetletij. Sicer so bili prvotno nekateri proti taki prenovitvi strehe, zdaj smo pa vsi zadovoljni z blestečo se streho na stolpu in smo ponosni nanjo. Njen blesek opozarja daleč na okoli na požrtvovalnost Rutarjanov. — Nameravali so še cerkev na novo prebeliti, saj je potreba zelo očitna, toda žal do tega še ni prišlo. Tako bo še kar naprej klical ta naš glasnik božji k molitvi, vabil k maši in pel v slovo zadnjo pesem še v naprej izza mračnih in nepobeljenih sten in lin ter bo opozarjal dobre in slabe na njih dobra in slaba dela, vsem pa bo lajšal gorje vsakdanjih nesreč.

Pri popravilu cerkve so imeli največ zaslug Kobvarjev oče in posestnik Ježnek, pa tudi Hovjec ni zaostajal. — Vsa čast poštenjakom, idealistom in duševnim očetom pločevinaste strehe; še prav posebej pa ključarju Ježneku. — V zvezi s popravilo naše cerkve pa čivkajo vrabci na strehi marsikaj, toda o tem naj za enkrat le čivkajo...

SELE — ZVRH. KOT

Do dve uri daleč imajo naši otroci v šolo na Bajtiše. Zato smo se zelo razveselili vesti, da dobimo z državno podporo lastno šolo. Stavbni prostor je bil lani kupljen, načrti so gotovi. Vsi napeto pričakujemo, kdaj se prične z zidanjem, pa zaenkrat se nič ne gane. Zakaj še vse tiči? Ugibamo, ali se bo letos začelo dvigati šolsko poslopje in bo do zime pod streho, ali se bo z zidanjem še čakalo in odlašalo, da se končno naša nova šola potopi v morje pozabljenja.

MAX TRAUN

zaloga in prodaja vseh vrst

KMETIJSKIH STROJEV

Pliberk-Bleiburg, Kumeschg. 14

GLOBASNICA

Ob koncu žarečega junija, bilo je dne 30. junija, ko smo obhajali v Globasnici veselo poroko. Z malovaških gričev so celo predpoldne oznanjali topiči, da si bosta podala fant in dekle od fare roke za življenjsko skupno pot. Že tedne preje so krasili slavoloki hiše obeh slavljencev, hvaležni izrazi sovaških fantov in deklet.

Na poti v cerkev je ustavila par dekliška Marijina družba in vzela slovo od svoje zveste dolgoletne članice, Alondrove Lonca in ji želela obilo Marijinega blagoslova za novi stan. V slovo so ji prepevale Marijine pesmi in ganljivo je bilo, ko so ob tako pozni dopoldanski uri pristopile vse k mizi Gospodovi. Nehote se vzbujajo svetopisemske besede: „O, kako dobro in prijetno je, če pridejo sestre skupaj.“

Pred svojo domačo ljubo patroninjo Marijo sta si dala nato obljubo zvestobe in ljubezni Kunčev Karel in Lonca z veselimi srcem. Saj sta ljubila Jezusa in Marijo v svojih stanovskih nedeljah in pela kot cerkvena pevca iz srca svoje pesmi in se rada žrtvovala v božjo čast in za potrebe fare. Zlasti nevestine roke so tako marljivo skrbela za cvetlično lepoto Marijinega prestola. Kakor zvesta Bogu tako tudi narodu sta bila oba vneta igralca globaškega zbora, za kar obema najpristrčnejša zahvala.

Po cerkvenih opravilih se je podal ženitovanjski spreved k Šoštarju, kjer je pod zvoki sladke melodije otvoril poln židane volje Kukmanov atej prvi ples in zatem mu je zvesto pomagal poživljati družbo Jamrov Poldo, da je bila vsa gostija zares vesela. Zvečer pa so še zapeli cerkveni pevci obema v slovo. Veselo je bilo vse razpoloženje celo noč. To so pričali tudi številni

oknarji, ki se kar niso mogli ločiti. Saj so Mavšani veselega in dobrega srca, zato jih tudi vse tako rado ima.

Novoporočenemu paru želimo obilo sreče. Naj tudi na novem domu v Breški vasi šmihelske fare ne pozabijo, da so doma iz prelepega globaškega.

S to poroko svojega sina pa so spoštovani Kunčevi starši obhajali koncem tedna drugo duhovno poroko svoje hčerke Tilke, ki je položila svoje večne obljube pri elizabetinkah in se zaobljubila v službo Bogu in v pomoč trpečemu človeštvu, za kar tej vzgledni krščanski družini z vsem spoštovanjem čestitamo.

Bogata izbira blaga za obleke, dečke in predpasnike, meter šil. 12.50 in 9.50
Trgovska hiša

BRUNNER

Celovec-Klagenfurt

ŠMIHEL

Naš cerkveni pevski zbor je pozdravil na njegovi turneji v Serčerjevi dvorani s tremi pesmimi Slavčka. Veseli smo bili njegovega obiska.

Slavčkovo prerojenje je zelo posrečeno. Glasovi se lepo ujemajo. Posebno sta nas razveselila bariton in II. bas solo. Povezava je bila dobra, posrečena. Znano nam je, da ima Slavček posebne težkoče radi vaj in priprave, ko so Slavčki raztrešeni po vsej deželi. Gospodu profesorju dr. Inzkotu pa smo zelo hvaležni, da goji to lepo prosvetno delo in da je pritegnil tudi mlajše učiteljske moči v svoje kulturno delo. Slavček naj še naprej poje v naše veselje in v korist narodne zavesti. Na svidenje.

REPLJE

Ženin Valentin Prutej in nevesta Marija Podgornik sta se poročila 7. julija t. l. v Gospe Sveti. Vsemu ženitovanjskemu hru pu sta na ta način ušla.

KAZAZE — BLATO

Jakob Butej, mizar na Metlovi, se je poročil dne 13. julija v Kazazah z nevesto Jožefo Lisnik z Blata. Poročne obrede so opravili domači gospod Učakar.

STRPNA VAS

V nedeljo, 13. julija, smo Strpinci spremljali k poročnemu oltarju našo mlado nevesto Erno Gallo. Poročila se je z Janezom Sadnek pd. Hajnižičevim iz Pudvasi župn. Suha. Gospod župnik Picej so opravili poročne obrede in dali nevesti in ženinu resen nauk na pot zakonskega življenja. Za priči sta bili Egon Zorinc in Ožbalt Sadnek iz Prible vasi. Slovesnost poroke je povzdignil cerkveni zbor, ki je zapel par lepih pesmi.

Veselo svatbo smo obhajali pri Likebu. Erna je čisto dobro naredila, da je počakala s poroko osem dni. Tako je mogel priti na „okne“ ves mladi strpinski rod, ki se je prav dobro imel.

V soboto, dne 5. julija, smo spremljali k zadnjemu počitku Pajankovo mater. Samo dober teden so bili priklenjeni na bolniško posteljo. A njih slabo zdravje ni moglo premagati bolezni. Domači g. župnik so se poslovlili od dobre faranke, ki je leta in leta služila pri rajnemu župniku Kesarju na Prevaljah ter se je z veseljem spominjala tistih časov in lepih nauk dobrega dušnega pastirja. Pevci so ji zapeli v cerkvi in pri odprtem grobu zadnje žalostinke v slovo, saj je tako rada poslušala cerkveno petje in bila tudi sama svojčas cerkvena pevka. Možu in vsem sorodnikom naše sožalje. Rajna naj v miru uživa večni raj.

BLATO

Neskončno usmiljeni Bog je rešil 28. junija velikega trpina in bolnika Matevža Razdertiča. Rajni Tevžej je iskal pomoči v Laasu pri zdravnikih in je ni mogel najti. Zahrbna bolezen je glodala na mladem zdravju tega moža že več let. Zadnje leto pa je bil popolnoma dela nezmožen. Hiral je vedno bolj in bolj. Zadnje tedne pa je veliko trpel. Strašno je bilo zanj ločiti se iz tega sveta v najboljših moških letih, saj je imel šele 50 let. Zapustiti je moral nedorasle otroke in ženo. Ko je videl, da ni več pomoči zanj na tem svetu, se je vdal popolnoma v božjo voljo, ponovno je pustil poklicati duhovnika, da ga je krepčal sam Jezus s sveto popotnico tja v večnost. Potolažen po svetih zakramentih in po molitvah za umirajoče, katere je opravil dušni pastir pri njegovi bolniški postelji, se je mirno ločil iz tega sveta. Dne 30. junija smo ga Blačani spremljali k zadnjemu počitku. Preč. g. kaplan so opravili zanj pogrebno opravilo. Naj počiva v miru! Ženi in otrokom naše najiskrenejše sožalje.

Zborovanje Kmetijske zbornice

V soboto, dne 12. julija, je bilo zborovanje glavne skupščine Koroške deželne kmetijske zbornice.

Uvodoma se je zahvalil predsednik Kmetijske zbornice Gruber podpredsednikom, ki so za časa njegovega zdravljenja vodili zbornične posle. Nato je predsednik poročal o delu zbornice v preteklem četrtletju. Veliko škodo v letošnji zimi je povzročil sneg, vendar pa kmetijsko ministrstvo ni ugodilo predlogu Kmečke gospodarske zveze za pomoč po snegu prizadetim. — Po zadnjem uravnoteženju primanjkljaja državnega proračuna so prizadeti tudi kmetje. Zvišane so namreč za nekatere primere (dediščina) postavke zemljiškega davka. Zvišane so nadalje pristojbine na vozila in pristojbine na kolkovanje vlog ter davjatve za bolniško blagajno.

Toča je v letošnjem letu doslej že močno prizadela 17 občin. — Živinorejski odsek je nakupil plemensko živino v znesku 650.000 šilingov, k nakupu so bile priznane tudi precejšnje podpore. Cene za plemenske bike so bile do 8.000 šil., za telice 6.000, za merjasce 3.000 in za plemenske svinje 3.400 šil. Iz kreditov Marshallovega načrta je bilo nabavljenih v letošnjem prvem polletju 13.700 ton krmil.

V poročilu je tudi omenil predsednik zelo neugoden položaj pri proizvodnji mleka na Koroškem.

Cene kmetijskih pridelkov in potrebščin

Cene nekaterim kmetijskim pridelkom in nekaterim kmetijskim potrebščinam so bile na novo urejene. Nikakor ne moremo reči, da bi bili z novimi cenami zadovoljni. Vendar pa moramo pri določitvi cen vpoštevati, da je v Avstriji komaj 25% kmečkega prebivalstva in je zato tudi nemogoče doseči take cene kakor bi si jih kmetje želeli in kakor bi bile tudi pravične.

Zastopnik VdU je obžaloval, da ni na zborovanje kmetijske zbornice v Celovec prišel tudi minister za kmetijstvo, da bi mogel ta zvedeti za težave koroških kmetov. Ugotavlja, da nove cene ne krijejo proizvodnih stroškov, zato pa je tudi n. pr. proizvodnja mleka na Koroškem za 22% nižja kakor pa je bila pred vojno. Od leta

ALFA SLAMOREZNICE
za vse Mod. 600 — promptno dobavlja
KURT MARKTL & CO.
kmetijski stroji in nadomestni deli
Celovec — Klagenfurt, St. Peter, končna
postaja obusa, Völkermärker Strasse Nr 117

1947 se neprimerno hitreje višajo cene industrijskih izdelkov kakor pa kmetijskim pridelkom.

Tudi zastopnik socialistov je poudarjal, da bo zvišanje cen za umetna gnojila neugodno vplivalo na zvišanje proizvodnje.

Nato je govoril zastopnik Kmečke gospodarske zveze, Janko Ogris, ki je med drugim dejal:

Nova ureditev agrarnih cen bo naložila koroškemu kmetijstvu v gospodarskem letu 1952/53 breme v iznosu blizu 11 milijonov šilingov. Prav gotovo je, da bodo z novimi cenami spet predvsem in najbolj prizadete kmetije, ki imajo nizke hektarske pridelke in kjer je tudi molznost krav nizka. To pa so ravno naši kmetje na južnem Koroškem. V tem delu dežele so namreč pridelovalni pogoji slabši kakor pa v severnem delu dežele. Vzrok te zaostalosti pri kmetijski proizvodnji v južnem delu dežele niso kmetje sami, ampak desetletna in desetletna zapostavljanja kmetijstva v tem delu dežele. Tu ni strokovnih šol, ni kmetijske izobrazbe v raznih tečajih, ti kraji niso dobili odgovarjajočih podpor.

Nove cene za umetna gnojila in za krmila so tako visoke, da jih naši kmetje skoraj ne bodo mogli plačati. Razen tega bodo zaradi plitve zemlje letos naši kmetje še posebej prizadeti po suši.

Zato predlagam:

1. Za one kraje v deželi, katerih proizvodnja je pod deželnim povprečjem, naj izposluje kmetijska zbornica dodelitev krmil in umetnih gnojil po znižani ceni.

2. Kmetijska zbornica naj izposluje znižanje dohodninskega in prometnega davka onim kmetom, ki bodo imeli letos za več kot 40% manjše pridelke sena in žita.

3. Kmetijska zbornica naj na jezikovno mešanem ozemju dežele pospešuje

kmetijstvo z večjo dodelitvijo subvencij, z raznimi poizkusi in s prirejanjem tečajev in strokovnih predavanj in to tudi v slovenščini, ako to želijo zastopniki okrajnih in krajevnih kmečkih zbornic.

Govoril je še o nepravilni ureditvi kmetijskih cen podpredsednik Jos. Steiner. Nato pa je predsednik Gruber v svojem odgovoru poudarjal, da ne more ne sprejeti in ne odobravati negativne kritike, ki samo kritizira, pa ne pove in ne predlaga, kako je treba kako stvar napraviti boljše. Ugotovil je, da je Kmetijska zbornica poizkušala vse, kar je bilo v njeni moči, da bi nove cene bolj odgovarjale kmečkim potrebam. Nadalje je ugotovil, da sta bila pri vsem tem delu soudeležena tako zastopnik socialistov kakor tudi VdU skupine in da zato ni pravilno, ako sedaj samo kritizirata. Za padec cen pri lesu in za visoke cene dušičnim gnojilom pa je v prvi vrsti odgovorna socialistična stranka, oziroma njeni predstavniki.

Pri nadaljni točki dnevnega reda — prevzem jamstva za ureditev mlekarne v Volšperku — je bilo sklenjeno, da prevzame zbornica jamstvo za posojilo do višine 1 milijona šilingov. Vendar pa mora od zbornice postavljeni nadzornik paziti, da mlekarina odvaja od vsakega litra sprejetega mleka v gradbeni sklad 10 grošev, dokler ni dolg poravnal.

Našim gospodinjam

Zdrava duša v zdravem telesu

Prijatelji mladine se pritožujejo, da se dandanes preveč skrbi obrača na telesno negovanje otrok, premalo pa na duševno. Pred dvesto leti je bilo ravno narobe: takrat so hoteli vzgojitelji zabraniti otrokom vsako gibanje, celo smeh jim je bil zabranjen, igre prepovedane in vse počitnice odpravljene. Tako delajo z mladino tisti, ki mladine dovolj ne poznajo. Otroci ni ne angel ne žival ne stroj! Ima dušo in telo. Za oboje mora vzgoja poskrbeti sorazmerno.

Telo je duši stanovanje pa tudi tisto, s čemer deluje duša na zunaj. Če je telo zdravo in čilo, je tudi duša vesela in delavna. Če pa telo shira, mora tudi duša prežgostati s sveta. Obilo dobrega bi bila morda še storila, ko bi bila dalje časa navezana na zdravo telo. Zdravju telesa služi dobro stanovanje, primerna obleka, redna hrana, počitek, poštena zabava in ob času obolelosti tudi zdravnik in zdravila. Vse to so dolžni starši poskrbeti svojim otrokom. Le po popolni oskrbi bodo otroci res zdravi, veseli in marljivi. Tudi starši se bodo njih zdravja veselili, saj je docela uspešna, popolna vzgoja mogoča le na zdravih otrocih. Bogastvo družine so zdravi otroci. Mladina brez zdravih lic — pomlad brez cvetlic!

Starši morajo za otrokove telesne potrebe enakomerno poskrbeti. Tako na primer ni treba otroku le počitka, ampak tudi hrane; ne le toplote, ampak tudi snage; ne le kopanje, ampak tudi svežega zraka. Starši morajo biti svojim otrokom ne le brižni, ampak tudi razodni skrbniki. Iz malenkostne zanemarjenosti v početkih nastanejo lahko na otroku z leti velike hibe.

Še bolj važna je pa dobrim staršem skrb za enakomerni dušni razvoj. Duša je najdragocenejši dar, ki ga je Bog dal človeku; duševne zmožnosti so tiste sile, po katerih kaže duša na zunaj svoje življenje in delovanje. Te zmožnosti odločajo navadno o človekovi časti in večni sreči. Te duševne zmožnosti ali sile so: spomin, domišljija, čustvo, prosta volja in um (spoznavanje). Um je kralj v duši, prosta volja je kraljica, vse drugo (spomin, domišljija, čustvo) pa nekako služabništvo v hiši (v duši). Kako prevažna naloga je torej dana staršem, da vse te dragocene božje darove v otroku prebude in prav naravnajo; da se v otroku um razbistri, se mu spomin obogati, čustvo oplemeniti, domišljija in volja prav obrne in okrepi.

Um se prebujajo po čutilih: po vidu, sluhu, okusu, vonju in tipu. Vsako dostojno lepo reč naj si otrok večkrat ogleda od blizu, od daleč, in od vseh strani: Naj jo otiplje, da presodi, ali je topla, mrzla, mehka, trda, gladka itd. Od staršev naj izve tudi ime tiste reči (živali, cvetice, rudnine, orodje...)

Med slučajnostmi je zastopnik Kmečke gospodarske zveze, Janko Ogris, ponovno poudaril temeljne zahteve Kmečke gospodarske zveze, ki so:

1. Ustanovitev slovenske kmetijske šole.
2. Noveliranje zakona o Kmetijski zbornici v toliko, da je tudi slovenščina priznana kot uradni jezik Kmetijske zbornice in da dobi slovensko združništvo svojega zastopnika z virilnim glasom v glavni skupščini Kmetijske zbornice.
3. Uradno glasilo Koroške kmetijske zbornice „Der Kärntner Bauer“ naj dobi slovensko prilogo. Ta izvod s slovensko prilogo naj dobijo vsi člani Kmetijske zbornice v južnem delu dežele.

Zastopnik VdU je nato predlagal, naj zbornica izdaja svoje strokovno glasilo tedensko, zastopnik socialistov je predlagal odložitev sklepanja o tem vprašanju, ker njegova skupina še ni enotna v tem, ali naj zahteva tedensko ali pa dvotedensko izhajanje strokovnega glasila. Predsednik Gruber je pa poudarjal, da je odgovoren za to, da ne bo prekoračen proračun in je zato za dvotedensko izhajanje strokovnega glasila. Tudi zastopniki Kmečke gospodarske zveze so se izjavili za 14-dnevno izhajanje strokovnega lista, vendar mora ta dobiti takoj slovensko prilogo.

Pri glasovanju socialisti niso glasovali, 13 glasov je bilo za predlog predsednika Gruberja, da izhaja list „Der Kärntner Bauer“ 14-dnevno, 6 glasov (VdU) pa je bilo za tedensko izhajanje lista.

katero stran potrebuje otrok večje skrbi. Samo um z znanostjo preoblagati in to na škodo srcu — iz takih prihajajo mrzli razumniki. Razum zanemarjati in samo čustvo srca gojiti pa prinaša prazne cvetove brez sadu, budi prazno čustvovanje in vodi do sanjarstva. Oboje je polovičarska vzgoja in škodljiva.

V splošnem naj starši zelo pazijo na duševno hrano, ki jo otrok dobiva. Njegov spomin naj prevzema in hrani samo to, kar je vredno; njegova domišljija naj se varuje pred okuženjem; čustvo naj utrjuje krepka volja; nad vsem naj pa kraljuje bister razum. Potem bo vzgoja na gojencu res dosegla to, kar je že poganski vzgojitelj Juvenal od nje tirjal. Menš sana in corpore sano, to je: Zdrava duša v zdravem telesu!

Kmetijstvo v Bolgariji

V zadnjih številkah „Našega tednika“ smo prinesli opis razvoja kmetijstva v povojnih letih v deželah v Podonavju, to je v Jugoslaviji, na Madžarskem in v Romuniji. Komunistične vlade teh dežel so bolj ali manj po sovjetskem vzorcu ustvarile dva tipa kolektivizacije zemlje: prvi važnejši se imenuje „poljedelske zadrage“. Po tem sistemu prispevajo kmetje v kolektiv vse svoje premoženje, ki ga opravlja nato pod državnim nadzorstvom. Drugi sistem pa je pravo podržavljenje, ko obdeluje država sama zemljo s plačano delovno silo.

Stopnjo dosežene kmetijske kolektivizacije v posameznih državah presojamo po površini kolektivizirane zemlje v razmerju s skupno površino in po številu kmetov, ki so odstopili svojo zemljo zadrugi. V tem je dosegla največjo stopnjo kolektivizacije gotovo Bolgarska, kar razvidimo iz današnjega članka.

Eno prvih dejanj bolgarske komunistične vlade je bila uzakonitev agrarne reforme v marcu 1946. Zakon je omejeval površino obdelane zemlje za vsakega lastnika na 20 hektarov v stari Bolgariji in na 30 hektarov v Bolgariji.

Če bi bila sploh kaka dežela, v kateri agrarna reforma ni bila potrebna, je bila to pač ravno Bolgarija, kjer je bila lastnina zemlje — izvemši Dobrudžo — drobno razkosana. V Bolgariji so namreč izvedli obširno agrarno reformo že leta 1890, to je kmalu po osvoboditvi izpod turškega jarma. Po statistiki leta 1934 so zemljiška posestva večja kot 20 hektarov tvorila komaj 1 odstotek skupne površine dežele in 8 odstotkov obdelane površine. 72 odstotkov posestev ali 87 odstotkov obdelane zemlje je odpadlo na mala posestva od dveh do dvajset hektarov. 27 odstotkov zemlje pa je končno odpadlo na posestva pod dva hektara.

V aprilu 1945, leto dni pred komunistično agrarno reformo, so z zakonom ustanovili „zadrage poljskih delavcev.“ Vsak kmet v starosti nad 18 let je lahko postal član zadrage. Pri vpisu je vsak član moral prispevati v denarju ali pa v naravi v skupni sklad zadrage brez odškodnine vso zemljo z izjemo pol hektara, vso poljsko opremo in živino; pridržal si je lahko za svojo izključno osebno uporabo samo pol hektara zemlje, nekaj najnavadnejšega poljskega orodja, kako glavo živine, nekaj čebelnih panjev in perutnine.

Čim je zadruga ustanovljena, se vključijo vsa mala posestva in odstranijo mejniki. Čim kdo postane član zadrage, izgubi naslov za lastninsko pravico svoje zemlje. Če se pa po preteku treh let odloči, da izstopi iz zadrage, mu povrnejo ob robu področja, ki ga zavzema površina zemlje zadrage, kos zemlje, ki odgovarja obsegu tiste zemlje, s katero je prispeval k zadrugi.

Z izjemo časa žetev, ko se lahko zaradi nujne potrebe najame tudi plačane delavce, opravijo vsa dela člani zadrage in njihove rodbine. Vsakemu delavcu vpišejo v dobro toliko „delovnih dni“, kolikor jih je opravil, pri čemer se pa ti dnevi ne računajo na podlagi delovnih ur, temveč na podlagi „norme“, ki so jo v naprej določili. Merila za določitev te norme so sledeča: zadruga določi vsako leto skupno število potrebnih „delovnih dni“; to število se deli s količino pridelkov in z vsoto razpoložljivega denarja, v kolikor sta obe ti stvari na razpolago za razdelitev med razne članke; količnik pomeni znesek odnosno višino „delovnega dne“.

Konec leta 1950 je bila več kot polovica poljedelskih posestev kolektivizirana. Po sedanji petletki, ki se konča 1953, naj bi kolektivizacija do takrat obsegala 60% vse obdelane zemlje.

V slogi je blagostanje, moč, svoboda in mir

EVROPSKI VLAK v Celovcu (na Glavnem kolodvoru) od 18. — 21. julija 1952

Evropski vlak vozi po zapadnih državah Evrope in povsod v velikim zanimanjem številni obiskovalci opazujejo izredno zanimivo in nazorno zbrane podatke o delu in uspehih Marshallovega načrta.

Že v zadnji številki „Našega tednika“ smo poročali, da je pripeljal Evropski vlak na Trbiž, ko je preje obiskal glavna mesta Italije. Iz Trbiža je privozil vlak v Avstrijo in se je najprej ustavil v Celovcu. Po štiridnevem postanku v Celovcu bo ostal po več dni Evropski vlak še v devetih mestih Avstrije in bo tako imelo priliko videti Evropski vlak prebivalstvo teh mest in pa tudi prebivalstvo dežel, v katerih glavnih mestih se bo vlak mudil.

V Celovcu je otvoritev razstave v Evropskem vlaku dne 18. julija. V Celovcu ostane vlak do 21. julija. V nadaljnjih krajih Avstrije pa bo ostal vlak ob naslednjih dneh:

Graz	25. — 29. julija
Leoben	2. — 4. avgusta
Innsbruck	9. — 12. avgusta
Linz	16. — 19. avgusta
Steyr	23. — 19. avgusta
Wels	29. — 31. avgusta
Dunaj (Wien)	6. — 15. septembra
Salzburg	20. — 23. avgusta

Evropski vlak je najboljša urejena razstava Marshallovega obnovitvenega načrta. Glavni namen te razstave je poglobiti sodelovanje narodov na področju kulture, gospodarstva in varnosti. Ena najnovejših ureditev vlaka je možnost telefonskega vprašanja in odgovaranja. Poleg vlaka je na peronu postavljenih 5 do 6 telefonskih celic. V teh celicah so sezname z desetimi različnimi vprašanji. Ako nato zavrtite telefonsko ploščico na določeno številko, dobite zaželeni odgovor. Te odgovore daje deset Avstrijcev, ki so izbrani iz različnih poklicev.

Razne tabele, preglednice in številni razstavní predmeti so bili izdelani pod vodstvom in nadzorstvom ter ob sodelovanju uradnikov Marshallovega obnovitvenega načrta v Parizu. Te preglednice in razni predmeti pojasnjujejo gosp. moč evropskih narodov. Istočasno pa opozarjajo te preglednice tudi na velike koristi, ki jih imajo narodi od medsebojnega sodelovanja in podpiranja. Nadalje ponazarjajo preglednice kulturne zveze, ki jih imajo evropski narodi z ameriškim kontinentom. Tekoči trak, ki se pomika po celi dolžini razstavnega vagona, nosi svojevrstne razstavne predmete, ki prikazujejo moč in silo Evrope.

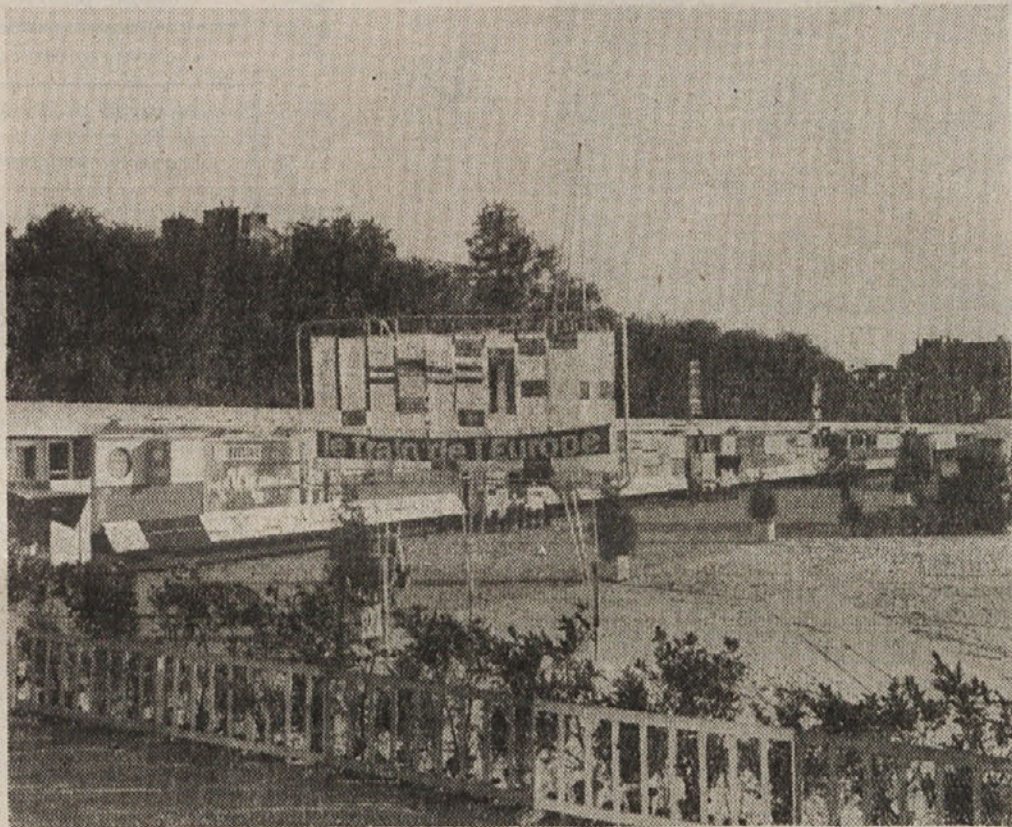
Tako je na primer med drugim iz tega dela razstave razvidno, da proizvajajo evropski narodi 30% vse svetovne proizvodnje premoga, 41% vse svetovne proizvodnje železne rude, 33% svetovne proizvodnje jekla in da imajo 75% ladijske tonaže.

Razstava prav posebej poudarja povezanost med Evropo in ameriško celino v smislu njih skupnih idealov in poudarja tudi

njihovo skupno kulturo in gospodarstvo. Vsem tem narodom je skupno: svobodne volitve, svoboda govora in svoboda verovanja.

Nadalje nam kaže razstava, kako to skupno povezanost med narodi Evrope in Amerike pojačujejo skupna naziranja, ki jih imajo ti narodi o svobodi. Te skupne vezi pa še posebej pojačuje in utrjuje izmenjava glasbe in glasbenikov, študentov in profesorjev, knjig in skupnih tehničnih in delavskih izkušenj in spoznanj.

Razstava pa ni samo v notranjosti vagonov, razstavní predmeti so tudi z zunanjih stenah vagonov. Transparenti, to so razni napisi na trakovih, opozarjajo na pomen in važnost Marshallovega obnovitvenega načrta. Na glavnem vagonu pa je mogoče brati tudi med vožnjo vlaka besedi: EVROPSKI VLAK, razstava o sodelovanju narodov (v Avstriji v nemščini).

Evropski vlak je privozil v Pariz (Francija)

Velik pomen ta razstave pa tudi veliko zanimanje za to razstavo v Evropskem vlaku moremo razvideti tudi, ako vpoštevamo število obiskovalcev, ki so doslej obiskali ta vlak in to razstavo.

Nemčija v 86 dneh in v 17 mestih
1,492.547 obiskovalcev.

Norveška v 9 dneh v Oslu 200.742 obisk.
Danska v 12 dneh in v 3 mestih 236.788
Francija v 85 dneh in v 11 mestih 267.880
Italija v 82 dneh in v 6 mestih 1.518.897
Trst v desetih dneh 131.881

Skupno je torej obiskalo Evropski vlak 4,310.749 evropskih prebivalcev, kar bi odgovarjalo 15,184 obiskovalcev na dan.

Sodelovanje evropskih narodov

Skoraj vsi se še spominjamo tednov in mesecev po končani drugi svetovni vojni. Vsega je primanjkovalo, ni bilo ne živih ne obleke ne orodja ne strojev ne surovin. Vse to je peljalo v neizbežen gospodarski polom, katerim bi sledila splošna zmeda in polom vsega političnega življenja. Popolnoma jasno je bilo takrat, da si nobena država ne more in ne bi mogla pomagati sama in da ne bi mogla nobena država, ako bi bila prepuščena sama sebi, vzpostaviti gospodarskega ravnovesja.

Evropa - na robu prepada

Najhujša pa je bila zima 1946/47. Te zime Evropa najbrž ne bo tako kmalu pozabila. Ni bilo hrane ni bilo kurjave ni

žalostno. Strah pred lakoto, splošnim obubožanjem, pred obupom je bil vedno bližje.

In danes?

Take so bile razmere pred štirimi leti. In danes v letu 1952? — Danes je Evropa spet močna in polno življenja je v tovarnah. To je vse znak, da je Evropa na poti trdnega ozdravljenja. S tem pa tudi raste v prebivalstvu Evrope zaupanje v to, da bo bodočnost prinesla še boljše življenje, še več svobode in prostosti ter varstva pred strahom in pomanjkanjem, še več osebne varnosti in končno tudi to, kar si vsi s tako silo želimo — mir.

Kako je bilo to mogoče?

Kako je bila taka sprememba v teh kratkih štirih letih mogoča? Ali je bila to mogoče kaka čarovnija? Nikakor! Obnova Evrope ima trdne temelje, to je trdno zgrajena stavba, to ni nobeno slepilo, ki je od danes do jutri, ki je danes videti nekaj veličastnega, jutri pa se podere v prah in pepel.

To stavbo, ki prča o veliki zmogljivosti Evrope, so v velikem delu postavili Evropejci sami. V skupnem delu so izdelali Evropejci načrte in so šli nato na delo, da bi te načrte čimprej izvedli, da bi tem načrtom čimprej vlili življenja.

Ako primerjamo pomoč, ki jo je dobila za izvedbo teh načrtov Evropa od Amerike, bomo videli, da je velik del dela izvršila Evropa sama. Vendar pa je bila pomoč Amerike odločilnega pomena. Ta pomoč je dala zagon in pogon, ta je omogočila, da so se kolesa evropskega gospodarstva spet začela vrteti.

Klic: „Na delo!“

V letu 1947 je prevladovala v Združenih državah skrb zaradi nevarnosti, da bi moglo priti v Evropi do poloma, do splošne zmešnjave. Amerikanci so uvideli, da bi tak razvoj škodoval tudi njim. Saj bi moglo pripeljati to vse tako daleč, da bi iz razvalin propadle Evrope izbruhnili plameni nove svetovne vojne.

Do tega ni smelo priti, ker bi bila s tem ogrožena tudi varnost Združenih držav. Tega se je dobro zavedal takratni zunanji minister Združenih držav, general Marshall in je zato pozval ameriški narod k skupnemu delu za Evropo in z Evropo. Ponudil je Evropi pomoč Amerike. Za pomoč Amerike ni zahteval nikakega plačila, saj tega takrat Evropa tudi ne bi zmogla. Edino to je zahteval, naj bi pri tem tudi Evropa sama z vsemi silami sodelovala in naj bi z vsemi silami delala na obnovi in vzpostavitvi gospodarstva v Evropi. Pri tem pa naj bi se narodi Evrope medsebojno podpirali.

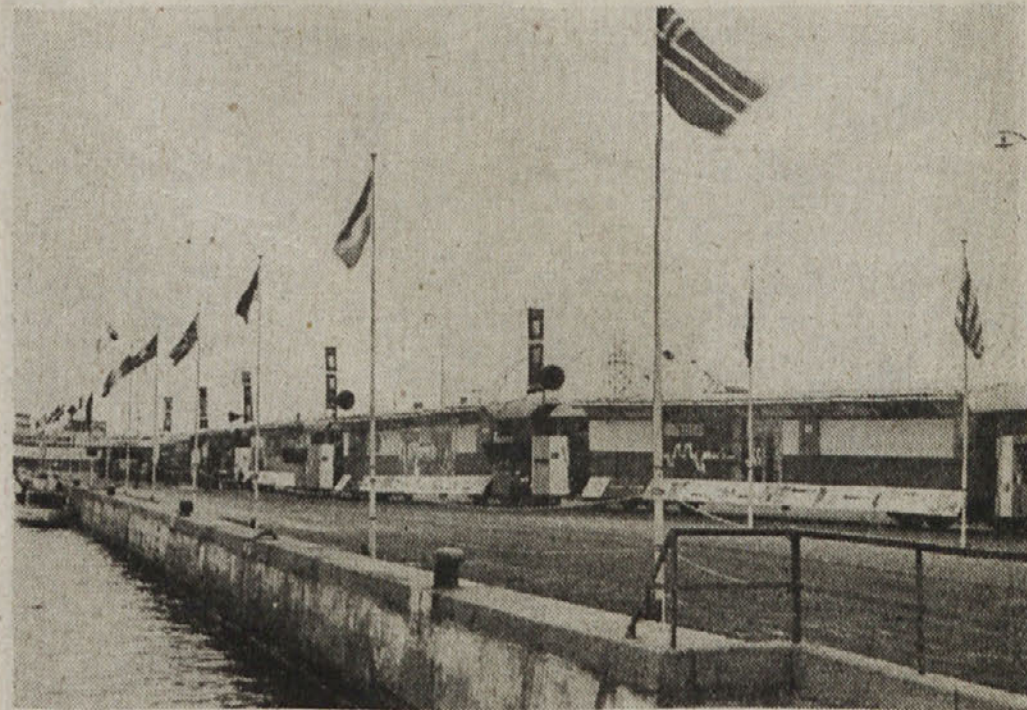
Odgovor Evrope

Že pet tednov po tem pozivu ameriškega zunanjega ministra so začeli zastopniki

bilo premoga, ki bi pogljal tovarne in ki bi ogrel stanovanje. — Ko pa je zima končno minila in je prišla spomlad, so grozile najpreje poplave, nato pa je spet nekaj časa grozila suša, da bi uničila že same na sebi slabe pridelke.

V tem času je Evropa tudi porabila vse denarne rezerve, ki so še ostale od uničevalne vojne in ni bilo nobenega denarja več na razpolago, da bi evropske dežele mogle plačati blago, ki so ga nujno potrebovale in ki bi ga morale dobiti iz prekomorja.

Ko se je bližalo poletje 1947, je bodočnost Evrope res zgledala zelo temno in

Evropski vlak je privozil v Kopenhagen (Danska)

Evropski vlak na postaji v Oslo (Norveška)

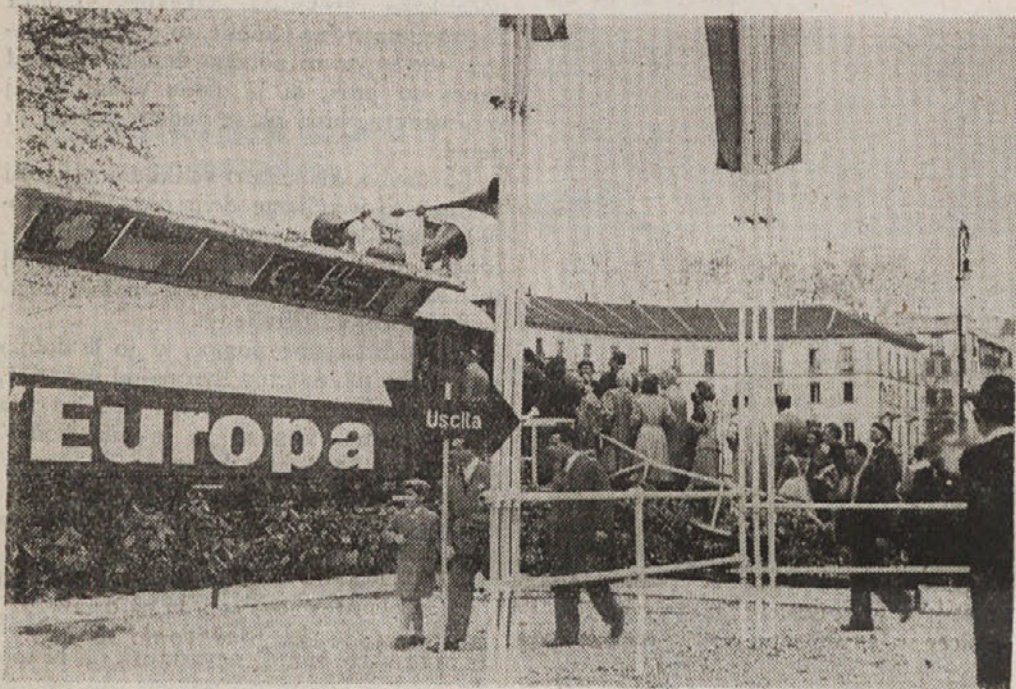
šestnajstih evropskih narodov z izdelovanjem skupnega obnovitvenega načrta. Takozvani odbor za gospodarsko sodelovanje Evrope (CEEC) se je sestel in ta odbor so sestavljali zastopniki tehle držav: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grška, Holandska, Irska, Islandsk, Italija, Luksemburška, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica, Turčija in Velika Britanija. Pozneje sta pristopili še državi: Zapadna Nemčija in Svobodno tržaško ozemlje. Skupno se je torej združilo 18 držav.

Sovjetska zveza je povabilo zunanjega ministra Marshalla odbila in isto so napravile vzhodno-evropske dežele, četudi se je že takrat videlo, da so to napravile le nerade, toda so morale tako ravnati.

Evropski načrt - ERP

Vodilni politiki in strokovnjaki evropskega obnovitvenega načrta so bili celo poletje leta 1947 na delu. Izdelali so skupni načrt za prihodnjih pet let za obnovo in povzdigo ter pospeševanje industrije in kmetijstva, za investicije, za ustalitev denarne vrednosti, za pospeševanje trgovine itd.

Po tem načrtu naj bi bila Evropa po preteku štirih let gospodarsko že tako močna — in to kot posledica svojega dela in pa s pomočjo Amerike — da bi za svoj obstoj ne potrebovala več pomoči od zunaj.

Evropski vlak na postaji v Rimu (Italija)

Uspehi so vidni

Ako poznamo cilje, ki si jih je zastavil Evropski obnovitveni načrt, to je Marshallov načrt ali tudi ERP-načrt, bomo mogli tudi ugotoviti, ali je imel in ali ima ta načrt kakšne uspehe.

ERP-načrt naj bi omogočil, da bi se mogla Evropa vzdrževati iz svojih lastnih sredstev. ERP-načrt je tudi določil datum, od katerega naprej naj bi se Evropa sama vzdrževala: to je 30. junij 1952. Za ta dan je bilo prvotno določeno, da je Marshallova pomoč končana.

Poleg tega glavnega cilja pa je še več postranskih ciljev, ki pa so seveda odvisni od izpolnitve glavnega. Ti postranski cilji ERP-načrta so: Varnost evropskih dežel in svoboda za dežele Evrope. Najvišji cilj, ki ga je treba doseči, pa je mir. Sodelovanje med narodi pa je tisti steber, ki nosi vso to stavbo, katere krona je zagotovilo stalnega miru. Seveda teh ciljev ni mogoče doseči v enem dnevu in jih tudi ni mogoče doseči brez silnega truda in brez skupnih naporov.

Delo za vse in vsakega

V večini dežel, ki so udeležene pri ERP-načrtu, je brezposelnost v primeri s predvojno dobo znatno nazadovala. Izjema so Italija, Nemčija in Belgija. V ostalih ERP-deželah v Evropi pa je na splošno položaj tak, da je od 100 delavcev zaposlenih 98.

Vse to brez Marshallovega načrta ne bi bilo mogoče. Voditelji delavskih zvez potrjujejo, da bi bilo danes vsaj deset milijonov delavcev več v Zapadni Evropi brez dela, ako ne bi bilo Marshallovega načrta.

Izboljšanje prehrane

K izboljšanju prehrane je bistveno pripomogel uvoz kmetijskih strojev v vrednosti 2,5 milijard dolarjev. To in pa uvoz umetnih gnojil, boljših semen in sredstev za uničevanje škodljivcev je omogočilo zvišanje kmetijske proizvodnje v Evropi za

Odmev v Ameriki

V aprilu leta 1948 je po dolgotrajnih debatah in razpravljanjih odobril ameriški parlament Marshallov obnovitveni načrt. Za prvo leto je odobril ameriški kongres pet milijard dolarjev in je takoj nato tudi vzpostavil upravo za gospodarsko sodelovanje (ECA). Naloga tega urada je bila, da upravlja in obravnava ter vodi ameriški del načrta za gospodarsko sodelovanje in obnovo Evrope.

Ta odbor pa se je kmalu spremenil v stalno organizacijo za gospodarsko obnovo Evrope in je takoj začel z izdelovanjem posameznosti za evropski obnovitveni načrt, ki se po začetnih črkah ameriškega naziva večinoma imenuje in je pod tem imenom tudi najbolj znan — ERP-načrt.

ERP-načrt ima tako za seboj sedaj približno dobo štirih let in je bil uradno zaključen koncem junija letošnjega leta. Ker pa bi bile ogrožene pridobitve zadnjih 4 let, ako bi s tem načrtom nenadoma prenehali, je bilo nujno potrebno vsaj delno še nadaljevati tudi z ameriško pomočjo. To je uvidel tudi ameriški kongres, ki je tudi še za tekoče leto odobril znatne zneske za nadaljevanje izvedbe ERP-načrta.

Veliko važnost in pomen skupnega dela med Ameriko in med evropskimi narodi nam prikazuje v posameznosti in celoti razstava v EVROPSKEM VLAKU.

EVROPSKI VLAK

Notranja ureditev vlaka

Evropski vlak, katerega si bo mogoče ogledati v dneh od 18. do 21. julija na celovškem kolodvoru, je že po zunanosti nekaj posebnega in že na zunaj kaže, kaj je njegov namen. Ta pa je: pokazati važnost pa tudi uspehe sodelovanja med svobodnimi narodi Zapadne Evrope za doseg gospodarskega napredka in blagostanja ter za mir in svobodo.

Evropski vlak ima sedem velikih vagonov, ki so izredno smotreno urejeni. Slike, še bolj pa „žive“ preglednice, tekoči trak, številne slike in predmeti, ki se tudi gibljejo, prikazujejo organizacijo skupnosti evropskega gospodarstva, ki zagotavlja stalni mir in svobodo.

V prvem vagonu so nam prikazana živo gornja načela sodelovanja med evropskimi

V naslednjem je moč Evrope:

Evropa ima:	30 %	svetovne proizvodnje železne rude	
	41 %	svetovne proizvodnje premoga	
	30 %	svetovne proizvodnje bakra	
	15 %	svetovne proizvodnje sladkorja	
	16 %	svetovne proizvodnje žita	
	28 %	svetovne proizvodnje električnega toka	
Evropa proizvaja:	33 %	svetovne proizvodnje jekla	
	35 %	svetovne proizvodnje cementa	
	20 %	svetovne proizvodnje aluminija	
	40 %	svetovne proizvodnje umetnih gnojil	
	32 %	svetovne proizvodnje cinka	
	48 %	svetovne proizvodnje umetnih vlaken	
	79 %	svetovne ladijske tonaže	
	15 %	svetovne proizvodnje vozil.	

V Evropi so odkrili:

penicilin,
radij.

V Evropi so prvi izdelali:

prašek DDT,
umetna tekstilna vlakna,
reakcijski motor,
radar aparat.

V Evropi imajo prvenstvo:

pri smotreni ureditvi stanovanj,
pri konstrukciji mostov,
pri konstrukciji ladij,
pri konstrukciji cest,
pri ureditvi mlekarne,
pri zgradbi elektrarn.

Zato ima Evropa vse možnosti, da vsled svojih velikih naravnih bogastev postane močna, da vsled svoje proizvodnje postane svobodna in si s svojo veliko delovno silo zagotovi trajni mir, mir brez strahu.

V tretjem vagonu je ponovno prikazana organizacija Evrope v skupnem gospodarskem delu. Zato so se zbrali zastopniki za-

narod, ki so slabi, dokler so vsak za sebe, tvorijo pa močno silo 275 milijonov, ako so združeni.

Zato so se evropski narodi združili, da bi bili močni, da bi napredovali, da bi živeli v blagostanju, da bi živeli v varnosti in da bi živeli v miru in svobodi.

„Samo sloga jači, le skupnost zagotavlja naše blagostanje,“ te besede so vodilo razstave prvega vagona in se kot rdeča nit vlečejo skozi razstavo.

Tudi v drugem vagonu je prikazano, kako je Evropa slaba, ako je razdeljena, kako pa je močna, ako je združena. Saj ima Evropa silna naravna bogastva, veliko proizvodnjo vseh dobrin in ima silno delovno silo svojega prebivalstva.

padno-evropskih držav dne 29. avgusta 1951 v Parizu, kjer so ustvarili obrambni sistem in so tako tudi zagotovili boljše življenje za vse in vsakogar. Tam so sklenili zastopniki teh narodov v prihodnjih petih letih zvišati proizvodnjo za 25 odst.

Posebej so prikazani predstavniki skupnega evropskega dela, posebej tudi, kako 18 evropskih držav dela na povečanju proizvodnje premoga, jekla in električnega toka. To pa zagotavlja razvoj celokupne industrije.

Vseh 18 držav tudi dela na večji proizvodnji kmetijskih pridelkov, da tako zagotovijo boljše življenje, pogoje svojemu prebivalstvu. — Vseh 18 držav dela tudi na izboljšanju stanovanjskih razmer, vseh 18 držav pa se tudi skupno trudi za zmanjšanje brezposelnosti.

Zelo lepo je prikazano, kako je mogoče s strojem opraviti več dela in bolj poceni kakor pa z napornim ročnim delom, in to v kmetijstvu, obrti in industriji. Pravilna

Za skupno delo si podajata roki Amerika in Evropa

uporaba strojev more znatno poceniti proizvodnjo in povečati proizvodnjo. To pa je ključ do povečane prodaje, do nižanih ali vsaj stalnih cen, do blagostanja.

In spet je odmev vsega tega: štiri leta skupnega dela, štiri leta napredka, povečanje industrijske in kmetijske proizvodnje. Vse to zagotavlja gospodarsko blagostanje, mir in svobodo.

V četrtem vagonu je prikazano, kako se je v skupnem delu združilo 275 milijonov Evropejcev in 163 milijonov Amerikancev in Kanadcev. Dva kontinenta z isto civilizacijo si izmenjavata svoje znanje, v skupnosti delajo umetniki, tehniki in gospodarstveniki ter delavski voditelji.

Osemnajst držav Zapradne Evrope, Združene države in Kanada proizvajajo skupno: 88 % svetovne proizvodnje jekla, 90 % svetovne proizvodnje avtomobilov, 70 % svetovne proizvodnje umetnih gnojil, 70 % svetovne proizvodnje petroleja, 75 % svetovne proizvodnje premoga, 79 % svetovne proizvodnje električnega toka,

71 % svetovne proizvodnje volnenih vlačken, 84 % svetovne proizvodnje ladijske trgovske tonaže,

40 % svetovne proizvodnje žita, 59 % svetovne proizvodnje goveje živine.

„Zato postani in bodi tudi ti del skupnosti svobodnih narodov 275 milijonov Evropejcev in 163 milijonov Amerikancev ter Kanadcev, da bodo vsi ti svobodni narodi združeni, da bodo močni in silni v doseg in obrambi miru in varnosti.“

Peti vagon je udobno in okusno urejena kinodvorana. Na platnu pa nam prikazuje v glavnem sledeče filme:

Povečanje produktivnosti zagotavlja več-

jo proizvodnjo z isto silo, prihranek na času in delu, boljšo uporabo materiala, bolj uspešne načine (metode) dela, boljši zaslužek in zmanjšanje brezposelnosti, zmanjšanje cen, večje povpraševanje in boljšo prodajo, večje blagostanje, daljše dopuste in več razvedrila, bolj srečno in zadovoljno Evropo ter močno Evropo, ki živi v varnosti, svobodi in miru.

Uspehi skupnega dela

Kar se posameznim narodom Zapradne Evrope ne bi nikdar posrečilo, to je bilo mogoče doseči s skupnim vzajemnim delom.

V zadnjih štirih letih — od začetka Marshallovega načrta — moremo povsod zaznamovati velik napredek.

Tako se je povečala proizvodnja živil za 35 odst. in sicer:

meso	15 %	maslo	20 %
kruh	110 %	ribe	16 %
jajca	33 %	maščobe	200 %
sladkor	60 %	sir	96 %
mleko	40 %	tobak	35 %
krompir	38 %	riž	15 %

Proizvodnja industrijskih izdelkov se je povečala za 55 % in sicer:

jeklo	71 %
cement	56 %
kemikalije	56 %
aluminij	135 %
papir	26 %
tovorni avtomobili	83 %
premog	68 %
osebni avtomobili	400 %
radio-aparati	25 %
stanovanja	160 %
trgovina	55 %
stroji	115 %

Združena Evropa nastaja

Milijoni evropskega prebivalstva bi si želeli, da bi merodajni o evropski skupnosti manj govorili, da bi pa več za to skupnost delali in bi nas tako čim bolj približali Združenim državam Evrope.

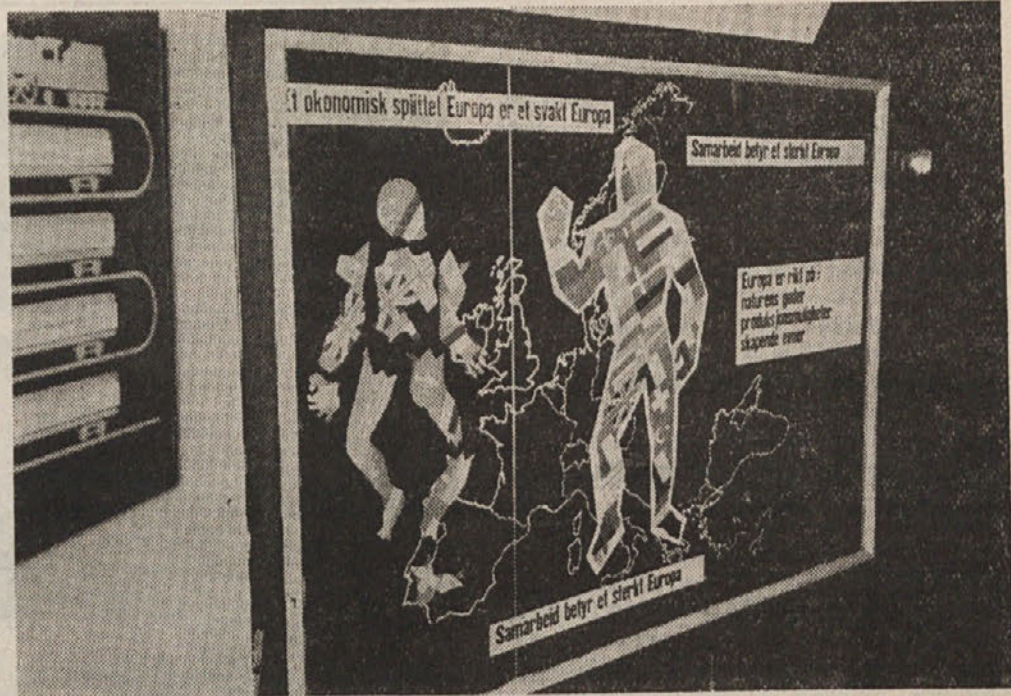
V resnici pa delo za evropsko skupnost napreduje in imamo že danes celo vrsto ustanov, v katerih se že izživlja evropska skupnost. Naravno pa je, da ta skupnost ne more nastati preko noči, tudi ni namen to skupnost evropskim narodom vsiliti. — Zato moremo smatrati že obstoječe skupne ustanove kot gradbeni material, iz katere

rega raste polagoma stavba Združene Evrope.

Te skupne ustanove so: Marshallov načrt za obnovo Evrope (ERP) Bruseljska pogodba (Br. z.), Atlantska zveza (NATO), Evropski svet (Evr. sv.), Schumanov načrt (Sch. n.) in Evropska obrambna skupnost (E. O. S.).

Iz naslednje preglednice je razvidno, kako so posamezne države Zapradne Evrope udeležene pri posameznih ustanovah, ki so temelj evropske skupnosti.

Država	Število prebivalstva	ERP	Br. z.	NATO	Evr. sv.	Sch. n.	K. O. S.
Avstrija	7,000.000	X	—	—	—	—	—
Belgija	8,600.000	X	X	X	X	X	X
Danska	4,200.000	X	—	X	X	—	—
Francija	42,000.000	X	X	X	X	X	X
Grčija	7,800.000	X	—	X	X	—	—
Holandska	10,000.000	X	X	X	X	X	X
Irska	3,000.000	X	—	—	X	—	—
Islandija	150.000	X	—	X	X	—	—
Italija	46,000.000	X	—	X	X	X	X
Luksemburška	300.000	X	X	X	X	X	X
Norveška	3,200.000	X	—	X	X	—	—
Portugalska	8,500.000	X	—	X	—	—	—
Švedska	6,900.000	X	—	X	X	—	—
Švica	4,650.000	X	—	—	X	—	—
Trst	250.000	X	—	—	—	—	—
Turčija	20,000.000	X	—	X	—	—	—
Vel. Britanija	50,500.000	X	X	X	X	—	—
Zapad. Nemčija	50,000.000	X	—	—	X	X	X

Raztrgana Evropa — življenja nezmožno telo, v skupnosti je moč

V preglednici pomeni znak „X“ da je država članica določenih ustanov, znak „—“ pa pomeni, da država ni članica določenih ustanov.

Pri tem pomenijo posamezne ustanove:

ERP, organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje. Njen namen je gospodarsko sodelovanje evropskih držav. Evropska plačilna zveza je že uspeh te organizacije.

Bruseljska zveza (Br. z.) je bila ustanovljena leta 1948 za dobo 50 let in je vojaškega značaja. Ako je ena držav pogodbenic napadena, ji morajo ostale države pogodbenice pomagati. Iz te pogodbe je nastala

Severo-atlantska zveza (NATO), ki je nastala leta 1949. Razen držav, ki so omenjene v zgornji preglednici, je članica te zveze tudi Kanada in pa Združene države ameriške. Zveza je sklenjena za 20 let. Ako je ena držav članic napadena, morajo ostale

države članice razmotrivati, kako bi napad zavrnilo.

Evropski svet (Evr. sv.) ima svoj sedež v Strassburgu in naj bi postal evropski parlament. To pa sedaj še ni, ker posamezne zastopnike imenujejo vlade, ne izvoli jih pa narod. Tudi ima še samo posvetovalne pravice. Evropski svet poizkuša na gospodarskem in kulturnem področju pripraviti evropsko skupnost. Ko bo namreč ustvarjena gospodarska in kulturna skupnost, bo lažje doseči tudi politično skupnost.

Schumanov načrt (Sch. n.) podreja vso železarsko, jeklarsko in premogovno proizvodnjo držav članic posebnemu skupnemu uradu.

Evropska obrambna skupnost (E. O. S.) se imenuje tudi Plevenov načrt in predvideva, da vojske posameznih držav pridejo v skupno evropsko vojsko, ki naj tvori poleg vojske Kanade in Združenih držav jedro čet Atlantske zveze.

Kaj je še treba storiti?

Marshallov obnovitveni načrt je pripomogel bistveno k temu, da je bila povišana kmetijska in industrijska proizvodnja. To je sicer važen del obnove, ni pa to še vse. Ako bi bilo namreč s tem doseženo že vse, bi ne bilo treba nobenih naporov več, pa tudi nobene pomoči več.

Sedaj ko se je povečalo blagostanje in ko je tudi na razpolago večja količina dobrin, je pa nujno potrebno, da more denar svobodno krožiti in da je tudi blago mogoče čim bolj neovirano prodajati. Saj bi bile drugače zaloge prenapolnjene, brezposlenost bi se spet pričela in posledica tega bi bilo spet siromaštvo, pomanjkanje in nezadovoljstvo.

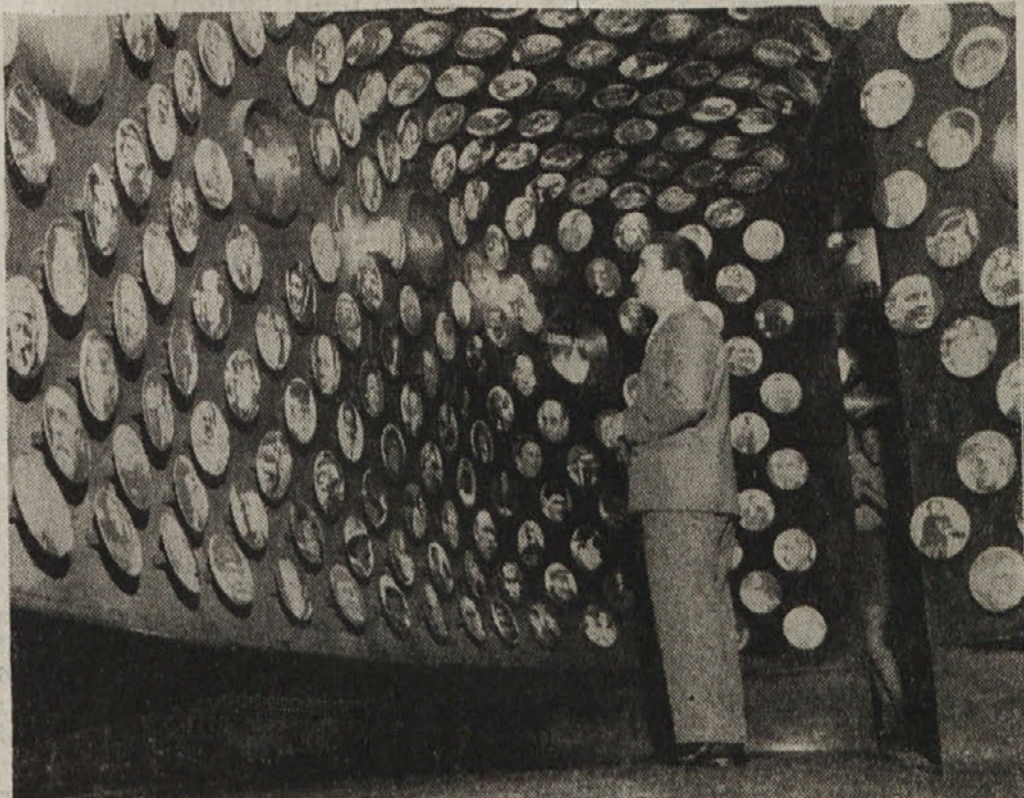
Zato pa je tudi ena prvih nalog evropske medsebojne trgovine, da odstrani vse one ovire, ki preprečujejo, da bi bila trgovina med državami večja in živahnjša. Ta zahteva je na zunaj sicer lahka, v resnici pa njena izvedljivost ni tako enostavna in bo treba še veliko več razumevanja za pravo vzajemno in medsebojno delovanje med narodi Evrope kakor pa je to danes.

Kakor mora vsak posameznik toliko zaslužiti kolikor porabi, tako morajo tudi

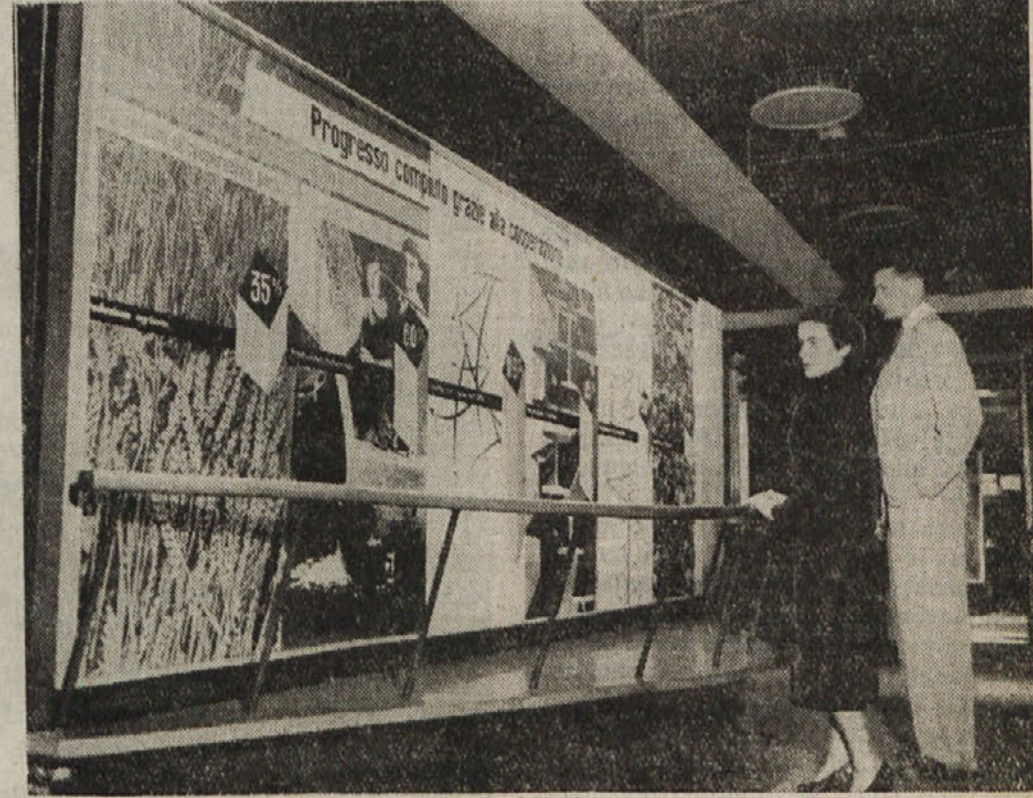
posamezne države izvoziti v inozemstvo toliko blaga, da morejo z vrednostjo tega blaga plačati ono blago, ki ga država uvozi od zunaj. — Že pred vojno so evropske države več blaga uvozile iz dolarskih dežel kakor pa so v te dežele blaga prodale. Po vojni je postala ta razlika še znatno večja. K temu pa je prišla še težkoča, da si danes Evropa skoraj ne more drugače zaslužiti dolarje, kakor samo s prodajo svojega blaga. Razlika v pomanjkanju dolarjev je znašala v letu 1947 nad 8 milijard dolarjev, se je pa v naslednjih letih zmanjšala na skoraj 4 milijarde dolarjev.

Po 30. juniju letos, ko naj bi prenehala Marshallova pomoč, iz katere je krila Evropa to razliko, bi morale države toliko izvoziti, kolikor bodo uvozile. Zato pa je nujno in izredno važno, da bi bil promet med evropskimi državami in med ameriškim kontinentom čim večji. Saj bi se to poznalo v vsaki evropski družini: življenjske razmere bi se izboljšale, plače in vsi zaslužki bi bili boljši, kmetijstvo bi moglo več in boljše proizvajati in osebna varnost bi bila večja.

Ako pa bi se izvoz v dolarske dežele iz

Vsi stanovi brez razlike starosti pomagajo v skupnem delu. — Tudi ti!

Napredek v kmetijstvu in industriji je mogoč samo v skupnem delu

Evrope ne povečal, bi bilo treba razliko, ki bi nastala med uvozom in izvozom, premostiti nasilno. To se pravi z drugimi besedami, da bi bilo treba uvoz čim bolj zmanjšati. Najbrž pa se niti vsi ne zavedamo, kaj bi to pomenilo. Saj dobiva danes večina evropskih držav živila in pa surovine iz inozemstva. Ako bi torej znatno omejili uvoz, bi se morali zadovoljiti z manjšo količino hrane in hrana bi bila tudi zelo skromna, industrijska proizvodnja bi zaradi pomanjkanja surovin silno padla, posledica vsega pa bi bila velika brezposelnost.

Boljše in bolj poceni proizvajati

Ni samo naloga vlade, da poveča izvoz blaga v inozemstvo in da s tem zagotovi zadosti blaga za uvoz. To je stvar vsakega posameznika ravno tako kakor je to stvar države. Vsak more pri tem pomagati: delavec, kmet, podjetnik in tudi vsaka gospodinja.

Vse izvozno blago mora biti tako, da more konkurirati tudi ameriškemu izdelkom. Tudi postrežba tujcev pri nas mora biti taka, da bo mogoče z njo konkurirati postrežbi v drugih deželah. To vse pa je mogoče samo, ako cene pri nas ne bodo višje kakor pa so cene v Ameriki.

Zato je potrebno, da so cene za izvozno blago čim bolj nizke, da je kakovost tega blaga čim boljša in da je tudi količina tega blaga čim večja. To pa pomeni, da bo treba v Evropi vpeljati take načine proizvodnje blaga, ki omogočajo čim cenejšo in čim boljše izdelavo blaga.

Razen tega pa bodo morale evropske dežele proizvajati čim več za sebe potrebnega blaga doma, da bodo tako čim bolj zmanjšale potrebe po uvozu. Samo to bo zagotovilo čim večjo samostojnost in neodvisnost Evrope in samo to bo tudi izboljšalo življenjske pogoje vseh in vsakega.

Ni pa važno, da posamezne države ustvarijo čim boljše zveze z ameriškimi kontinentom. Važno je tudi vprašanje, ali bodo evropske države hodile vsaka svojo lastno pot ali pa bodo skušale hoditi s sosednjimi narodi po skupni poti. To vprašanje je za vsakega prebivalca Evrope izredno važno. Saj je od tega odvisno, ali bo Evropa in ako bo vsak posameznik živel v blagostanju ali pa v pomanjkanju in siromaštvu.

Evropska skupnost

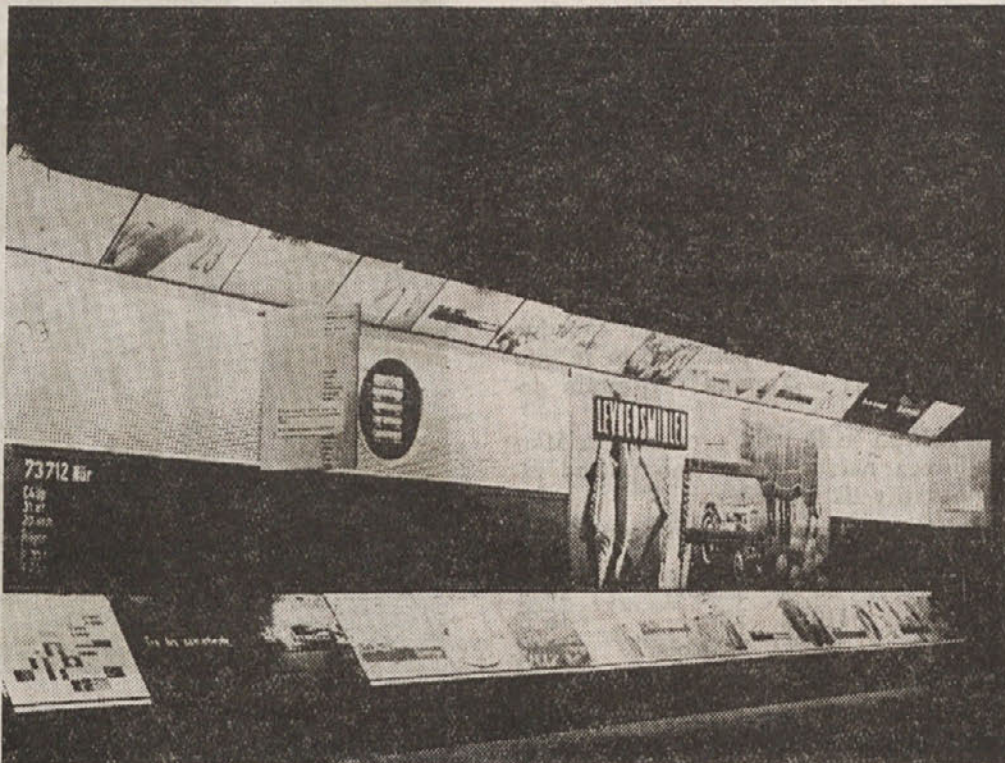
To vse se pa pravi z drugimi besedami, da se bodo morale evropske države spojit, zlit v veliko gospodarsko skupnost in da bodo morale polagoma odstraniti vse medsebojne gospodarske ovire. Takrat pa za promet blaga med državami Evrope ne bo nobene meje več in nobene ovire več in tudi za potovanje iz ene države v drugo državo ne bo nobenih ovir. Osemnajst držav ERP-načrta ne bo med seboj konkuriralo, ampak bodo skupno izdelovale te države skupne gospodarske načrte in tudi skupno skrbale za njihovo izvedbo. Tako bo 270 milijonov ljudi Zapadne Evrope tvorilo veliko in močno ter enotno gospodarsko telo, medtem ko so danes še posamezni deli tega telesa z raznimi ovirami deljeni drug od drugega, zato pa tudi deli tega telesa ne morejo pravilno delovati.

To poenostavljanje gospodarstva v Evropi je treba izvesti, ker samo to zagotavlja stalnost in varnost v Evropi. Kjer je torej s pomočjo ERP-načrta in z delavnostjo Evrope doseženo zvišanje proizvodnje, je treba sedaj še poenostaviti trgovino in poenostaviti medsebojno delo med posameznimi državami. Treba je odstraniti meddržavne prepreke.

Kakor je vse ozemlje Združenih držav severne Amerike ena sama gospodarska celota, je nekaj takega treba ustvariti tudi v Evropi. Kakor je to prineslo veliko blagostanje 150 milijonom Amerikancev, bo to prineslo tudi veliko blagostanje 270 milijonom prebivalcev Zapadne Evrope.

To pa je tudi edini namen ERP-načrta in zato še vedno veljajo besede prejšnjega načelnika ameriškega urada za obnovo, ki je rekel:

„Izvedba tega načrta je nekaj edinstvenega. Saj je prvi in prvi namen izvedbe tega načrta, da zagotovi blagostanje vsakemu posamezniku in celim skupinam v okviru gospodarsko enotne in združene Evrope. Nadaljni namen pa je doseči ono, kar vsi ljudje tako iskreno želijo: mir, ki temelji na pravičnosti in svobodi. To pa je trajen mir. To veliko upanje pa bo izpolnjeno, ako homo mi, ljudje svobodnega sveta, še v naprej delamo skupno in ako bomo v vsem enotni in edini.“

Skupno delo je jamstvo za povečanje proizvodnje živil

Vprašanja in odgovori

Katere koristi imajo Združene države od Marshallovega načrta?

Ko se razgovarjajo in ko premišljajo v Evropi o Marshallovem načrtu, si pač pri tem tudi mislijo: Ako Združene države dajejo take velikanske vsote denarja, imajo gotovo od tega tudi koristi. In imajo pri tem čisto prav. Amerikanci pričakujejo, da jim bodo dolarji, ki jih dajejo Evropi, prinesli tudi dobiček.

Amerikanci najprej upajo, da se bode postavila Evropa s pomočjo Marshallovega načrta spet na svoje lastne noge. Pri tem so Amerikanci trdno prepričani, da je to zelo velika pridobitev, ako se Evropa postavi spet na svoje lastne noge, ako se more spet sama vzdrževati. To je dobiček za Ameriko, to je dobiček za celi svet, torej tudi za Evropo.

Amerikanci želijo, naj bi iz naporov za evropsko obnovo nastala evropska skupnost, skupnost svobodnih narodov, ki se bodo združili v skupnosti zato, da si bodo vzajemno pomagali.

Končno pa so Amerikanci tudi prepričani, da je Marshallov načrt dobra naložba, ki bo prinesla varnost in svobodo vsem, torej jo bo zagotovila tudi njim. Ako Amerikanci pripomorejo, da pride v Evropi do reda in da se tu utrdi svoboda, s tem zagotovijo svobodo tudi v Združenih državah.

To pa je tudi ono najvišje, kar si Amerikanci obetajo iz Marshallovega načrta.

Ali Marshallov načrt rešuje ameriški kapitalizem?

Ko je takratni ameriški zunanji minister Marshall leta 1947 dal pobudo za veliki obnovitveni načrt, je nastala velika razprava v ameriškem javnem mnenju o tem, kako bo ta načrt vplival na ameriško gospodarstvo.

Do takrat je Amerika dobavljala Evropi velikanske količine blaga. Ako sedaj Evropa ne bi mogla tega blaga več plačevati, bi moral prenehati izvoz v Evropo in to bi gotovo tudi zelo neugodno vplivalo na ameriško gospodarstvo. Istočasno pa bi prenehanje teh dobav Evropi povzročilo v Evropi leta 1947 veliko brezposelnost, siromaštvo in s tem nevarnost socialne revolucije ter izgubo svobode. Končno je takrat tudi v Ameriki prevladalo mišljenje, da je treba Evropo rešiti pred splošnim polomom.

Ako bi bila danes Amerika samo na tem, da bi čim dalje časa izvažala pod sedanjimi pogoji v Evropo, ne bi ameriška vlada z vsemi silami delala na to, da bi se evropsko gospodarstvo čimprej osamosvojilo in da bi postala tako Evropa čimprej neodvisna od vsake pomoči od zunaj.

Po „Evropskem telefonu“ Vam povedo, da je samo v skupnosti moč, svoboda in mir

Marshallov načrt pomaga Amerikancem prodati preveč vsega blaga?

Leta 1947 v Ameriki ni bila preobilica blaga, ampak preje pomanjkanje blaga in uprava za gospodarsko sodelovanje takrat ni mogla nakupiti potrebne količine blaga, ker tega ni bilo. — Danes je blaga dosti na razpolago in to predvsem kmetijskih pridelkov, kakor žita, jajc, maščob, bombaža, tobaka itd. Evropa vse te vrste blaga nujno potrebuje. Kljub temu pa uprava Marshallovega načrta ne kupuje predvsem te vrste blaga, ampak stvari, ki so potrebne predvsem za evropsko obnovo, torej kmetijske stroje. Ne kupuje torej ameriškega preveča, ampak stroje, ki bodo pomagali zvišati proizvodnjo vsakovrstnega blaga v Evropi.

Ali Združene države diktirajo evropskemu gospodarstvu?

Res je, da ameriška Marshallova pomoč i dana brezpogojno. Toda ni še bilo na svetu onega, ki bi kak načrt o pomoči izdelal brez gotovega cilja. Ako bi kaka evropska dežela začela Marshallovo pomoč lahkomišljeno in nekoristno razmetavati in uporabljati, seveda ne bi več mogla računati na novo pomoč.

Dejstvo pa je, da so bili vsem državam pogoji o udeležbi pri Marshallovem načrtu dobro znani in je bila o teh pogojih tudi obveščena vsa svetovna javnost. Nikdo ni bil prisiljen, da te pogoje sprejme. Vendar pa je jasno, da morajo imeti evropske države neko enotno in smoteno gospodarsko politiko, ako naj bo Marshallov načrt uspešen. To pa je tudi edini pogoj Amerike in ta pogoj je predvsem v korist evropskih držav samih. Amerikanci poizkušajo torej evropske države predvsem prepričati o pravilnosti skupnega in vzajemnega dela, Evropa pa se mora nato odločiti, kako misli in kako hoče obnoviti svoje gospodarstvo.

Ali vplivajo Združene države na politične stranke v Evropi?

Vrata za Marshallovo pomoč so bila odprta tudi za komunistične dežele tako dolgo, dokler povelje iz Kremļa teh vrat ni zaloputnilo. Kljub temu pa se ravno od tam večkrat sliši, da hoče Amerika z Marshallovim načrtom izpodkopati socializem v Evropi in utrditi kapitalizem.

V resnici pa je večina držav, ki so v letu 1947 pristopile prostovoljno k Marshallovemu načrtu, imela popolnoma ali vsaj delno socialistične vlade. Ravno tako je tudi še danes v veliki večini teh držav gospodarstvo v teh državah pod socialističnim vplivom v celoti ali pa vsaj deloma. Vendar vse te vlade dobivajo ameriško pomoč. Resnica je torej, da Združene države niso poizkušale in tudi še danes ne poizkušajo komu vsiliti svoje volje in svojega političnega prepričanja.

Vse evropske države imajo popolno svobodo, da si izvolijo svobodno svojo vlado. Ako in dokler bodo pri tem ostale te države v okviru načel demokratskih svoboščin, ne bodo izgubile možnosti Marshallove pomoči.

Zakaj mora Evropa ameriško pomoč plačevati

Nikdar ni Marshallov načrt predvideval, da bi Amerikanci dajali evropskemu prebivalstvu razne vrste blaga zastonj.

Vzemimo za primer bombaž. Avstrija nima dolarjev, da bi mogla kupiti bombaž pri ameriških pridelovalcih bombaža. Zato kupi bombaž ameriška vlada in ga pošlje v Evropo.

Avstrijska vlada tega bombaža ne da brezplačno niti posameznikom niti tekstilnim tovarnam. Bombaž proda avstrijska vlada predilnicam, ki nato tekstilna vlakna dobavljajo tekstilnim tovarnam. Tako pride končno blago do potrošnikov, ki morajo blago seveda kupiti, ne dobijo ga brezplačno. Tako pridejo šilingi v blagajne avstrijske narodne banke. Od tu pa ne gredo šilingi v Ameriko, ampak se stekajo v poseben sklad pri vladi. Zneski tega sklada služijo sedaj za obnovo v Avstriji. Iz teh zneskov se gradijo železnice, elektrarne, tovarne, stanovanja itd. Ti zneski se uporabijo deloma tudi za kritje državnih dolgov s tem uravnavajo cene.

Tako vsak dolar, ki pride iz Amerike, dvakrat pomaga pri obnovi evropskega gospodarstva.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani)

HODISE

Pri nas smo poskusili napraviti enkrat namesto v nedeljo pevski koncert na soboto zvečer. Dne 12. julija so gostovali pri nas „Slavčki“. V „Društvenem domu“ je bil med poslušalci tudi gospod nadučitelj Winkler s soprogo, kar nam je pokazalo, da se zanima — tudi za naše prosvetno delovanje.

Koncert je otvoril kot zastopnik „Društva“ gospod Schöttl, kateri se je ob koncu pevcem tudi zahvalil za izvajanje. Petju in povezavi smo z zanimanjem sledili, posebno zato, ker sta dva pevca, gospod učitelj Hribernik in Hanzi Schöttl, Hodišana. Škoda, da ni imel gospod učitelj Hribernik več samospelov, kajti njegov prijeten bas prav radi poslušamo. Morebiti si bo gospod pevovodja to našo željo k srcu vzel in bomo ob drugem nastopu v Hodišah imeli to našo željo izpolnjeno.

Ko smo se že razšli je še odmevala slov. pesem v Hodišah. Slavčkom kličemo:

„Kmalu spet pridite!“

GORENČE

Romarje, ki so se prijavili za romanje na Sv. Višarje v dne 26. in 27. julija 1952, prosimo, da čakajo na romarski avtobus na glavni cesti Labod—Velikovec—Celovec. Ta avtobus odpelje iz Srednje vasi na Gorenčah dne 26. julija ob 7. uri zjutraj.

SVEČE

V nedeljo, dne 29. junija, je Sveče obiskal moški oktet „Slavček“. V Adamovi dvorani smo se zbrali popoldan po blagoslovu ljubiteljske slovenske pesmi, da prisluhnemo našim „Slavčkom“.

Pevce je pozdravil v imenu slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ njegov predsednik, gospod Šiman Ferčnik, kateri je uvodoma orisal na kratko pomen gojitve in ljubezni do petja.

Nato so se vrstile posamezne pesmi, povezane z besedilom po geslu „Mati, domovina, Bog“. Z zanimanjem smo poslušali pesem za pesmijo. Izmed pevcev moramo posebno omeniti prvega tenorista Hanzija Pogoriutchniga, katerega smo Svečani že pred dvema letoma vzljubili in pa sijajnega baritonista. Ne bomo pozabili njegovega milega petja, umetna in koroška narodna, obe se mu izlijeta z enakim občutjem iz srca.

Med pevci smo zapazili tudi Stinija Schelandra. Svečanom je dobro znan, saj je nekaj časa živel med nami. Težka nesreča ga ni potrla. Še vedno je stari humorist, vedno vesel in ima dobro besedo pripravljeno za vsakega. Poje pa najbrž vedno rajši. To je človek, ki brez petja ne more živeti in mu pesem lajša in oslaja življenje.

Cisto na desni strani pevcev pa moramo še omeniti, poleg že nam dobro znanega požrtvovalnega in navdušenega pevca Safrana Francija iz Bilčovsa, še basista solo-pevca. Že med odmorom smo se zanimali, od kje imajo tako dobrega pevca. Doma je iz planinskega raja pod Košuto, iz Sel (tam so sploh dobri pevci doma), sedaj pa vzgaja našo mladino v Hodišah. Gospod učitelj Hribernik je s svojim solosplovom navdušil stare izkušene pevce.

Vsem članom okteta „Slavčka“ se zahvaljujemo za lepe ure, ki so nam jih pripravili in jim želimo še nadaljnjih uspehov.

Šolstvo na Svobodnem tržaškem ozemlju

Iz poročila o šolskih razmerah na Svobodnem tržaškem ozemlju — britansko-ameriški pas — posnemamo, da je osnovno šolstvo enotno urejeno in sicer tako, da otroci obiskujejo najprej pet razredov osnovne šole in potem prestopijo v srednjo šolo ali pa v razne strokovne tečaje.

V imenovani coni A obstajajo naslednji strokovni slovenski tečaji:

1. dvoletni industrijski strokovni tečaj v Nabrežini;
2. dvoletni trgovski strokovni tečaj na Katinari;
3. dvoletni trgovski strokovni tečaj na Proseku;
4. dvoletni strokovni industrijski tečaj na Opčinah;
5. dvoletni nižji industrijski strokovni tečaj v Dolini;
6. kmetijski strokovni tečaj v Škofijah;
7. triletna industrijska nižja strokovna šola v Rojanu;
8. triletna trgovska nižja strokovna šola v Trstu.

Mladina pa, ki hoče doseči višjo stopnjo splošne izobrazbe, se vpiše v nižjo srednjo

šolo, ki je triletna. Iz te nižje šole dijaki lahko prestopijo v višjo državno realno gimnazijo v Trstu. Poleg tega imamo v Trstu tudi slovensko učiteljsko in slov. trgovsko akademijo.

Na višji državni gimnaziji imajo tudi paralelne razrede z učnim načrtom humanistične gimnazije.

Slovenske srednje šole so popolnoma enakovredne s šolami z italijanskim učnim jezikom, torej se maturanti slovenskih srednjih šol lahko vpišejo na vsaki univerzi. Na srednjih šolah je število učencev po razredih prav različno, od 11 do 30 in tudi več.

Dijaki srednjih šol in strokovnih tečajev so izdajali v minulem šolskem letu skupno glasilo „Literarne vaje“ in sicer v taki nakladi, da se je list vzdrževal sam. Izšlo je 6 števk teh vaj, ki vsebujejo nad 100 posrečenih spisov in tudi nekaj pesmic.

Koroški Slovenci se veselimo nad tem razvojem slovenskega šolstva na Svobodnem tržaškem ozemlju, vemo pa, da je v veliki meri ameriška zasedbena oblast položila temelje temu šolstvu, pri nas pa so zabranjevali malenkostne zboljšave.

Tri Korošice še živijo

Na Angleškem, v juniju 1952.

Ze smo mislili, da so vsi kranjski Janezi mrtvi, tako premirje je nastalo na „bojnih poljanah“ in vse zvezde so bile dolgo pretrgane. Vse tri smo se že kesale, zakaj smo take klepetulje, zgovarjale smo se druga na drugo, katera je več kriva in smo ugotovile, da je največ pač kriva ona, ki je pisala in ne ostali, ki sta ji samo narekovali, kaj in kako naj piše. Zdaj smo pa le zvedele, da kranjski Janezi še živijo in sicer oni v Clevelandu kakor tudi vsi sedmeri Janezi v Kanadi.

Ker pa je kranjski Janez nas tri povabil, naj pridemo drugo leto v Ameriko, da ga bomo tam spoznale, mu moramo spet odgovoriti, da ne bo mislil, da smo pozabile na to njegovo povabilo. Vendar pa moramo reči, da kar tako na slepo tudi ne bomo hodile okoli po svetu.

S svojim povabilom nam je kranjski Janez vsem trem zbudil spomine na našo rajžo iz Koroške v Anglijo. Na tem potovanju se nam je vsem trem enako godilo. Ko smo me tri odhajale s Koroškega, nam tega ni nihče branil in se tudi ni nihče zanimal za nas. Šele ko smo se več ur vozile in je tudi že skoraj Avstrije zmanjkalo, sta pa prišla dva gospoda, ki sta bila zelo radovedna. Čeravno smo vse po resnici odgovarjale, ni nič pomagalo, morale smo še papirje pokazati. Potem pa smo imele celo noč mir in ko smo se zbudile, smo bile že blizu morja in smo si mislile, kakor hitro pridemo iz vlaka, bomo šle takoj na ladjo. Toda ni šlo tako hitro. Le počasi so se motali potniki proti ladji. Koliko je bilo še tam radovednežev, vse polno miz je bilo in pri vsaki mizi je bil en radovednež, ki je hotel kaj drugega vedeti in je tudi vsak kaj drugega baral. V veliki dvorani, kamor smo nato prišle, so nam še v kovčke vtaknili radovedneži svoj nos. Že smo mislile, da smo vseh nadležnežev rešene, ko nas je nekdo pozval, naj pridemo malo v bližnjo sobico. Odprla so se vrata in ko smo se zavedle, je stal pred nami angleški doktor (zdravnik), ki nas je pregledal prav do kože, da ja ne bi kakšne bolezni prinesle na Otok.

Končno pa smo le prišle na barko in ko je odplula iz pristanišča, smo se šele bolj začele razgledovati. Po stopnicah navzdol smo prišle kar v trebuh ladje, kjer je že več potnikov sedelo. Ko smo tam nekaj časa sede, se nam je začelo naenkrat kolcati. Mislile smo prvotno, to pomeni pač, da nekdo na nas misli. Pa se nam je kolcati prenehalo, toda močno nas je zgrabilo v želodcu. Kako je moralo biti pri želodcu šele kranjskemu Janezu, ki je moral kar več dni živeti na ladji pri vožnji v Ameriko in kako bo šele nam, če gremo drugo leto — ali pa že letos — na obisk v Ameriko. No, ko smo se torej vozile po Kanalu proti Angliji, je Lončarjeva Mojca kar zdihovala, kaj če bo treba kar na ladji umreti in nas bodo ribe snedle. To bi bilo škoda za naše „kunašne“ glavice!

Pa še tole naj omenimo: Veš, kranjski Janez, tistim ameriškim gospodičnam pa nič nikar preveč ne zameri, četudi so bolj bledih lic. Pač niso hodile bose po strniščih in niso bile nikdar navajene na cikle. Niso jedle rženega kruha, kislega zelja in

žgancev. Kaj pa zinjaš, to je čisto druga košta. One so se z avtomobilom vozile, me pa s kripo in z voli in vmes še s „harami“. Zato želimo vsem kranjskim Janezom po vsem svetu, predvsem pa tistim v Ameriki in v Kanadi, da bi si našli take kuharice, ki jim bodo take žgance kuhale, kakor nekoč njihove mamice. In tudi na kisllo zelje naj ne bi pozabile, toda naj vedo, da po naših koroških navadi v kisllo zelje še kočeji tudi spada.

Dostavek: Gornji del pisma smo že pred meseci napisale, pa se je pismo nekje založilo in ga šele danes odpošiljamo. Moramo pa nekaj pristaviti.

Menda je že resnica, da se na svetu največ zarečenega kruha poje. Tudi me smo obljubile, da ne bomo več pisale, pa le ne moremo kat tako utihniti. To moram najprej povedati, da se je Lončarjevi Mojci v zadnjem času Žefrančkov Poldej čudno prikupil. Seveda tudi zato, ker je vse tako lepo popravil. In ko je brala še tisto o medvedu, je takoj rekla, če bi še njegov naslov vedela, bi mu takoj zdravilnih rož poslala in to: tavžentrože, smolove bobike, lipej, kamelice in arniko za šnops. Arnika je posebno dobra za mazanje, so naša babica pravili. Pa še malo pelina bi vmes dejala in kumne. Takšnih planinskih zdravil tam v tistem kanadskem pragozdu gotovo ni in prav takšnih kakor na Koroškem, pa sploh nikjer ni, te imajo namreč še prav posebno zdravilno moč.

Se to moramo povedati, kako vedno komaj čakamo, da pride „Naš tednik“ do nas. To pa brez bajže, to je čista resnica. Saj nam ravno v tujini nudi „Naš tednik“ toliko razvedrila. In kranjski Janezi prav nič ne pretiravajo, če to vedno znova poudarjajo, nam lahko verjamete, da je res.

Sedaj pa vse prav lepo pozdravljamo, urednika „Našega tednika“ pa prosimo, da bi Žefrančkovemu Poldeju povedal, kaj je Mojca rekla. Še posebej pozdravljamo vse kranjske Janeze.

Tri Korošice.

OD KLETI DO STREHE
vsa gradiva, kakor:
CEMENT, HERAKLIT
STRESNA LEPENKA in VOTLI ZIDAKI
STOISER & WOLSCHNER
Tvorница betonskih izdelkov — stavbeni material in keramika
CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstraße 87 - Tel. 25-42. St. Stefan i. Lavantta

UGANKA

Napiši vse številke od 0 do 9 tako, da znese njihova vsota 100, toda vsako številko lahko napišeš samo enkrat!

RAZTRESEN

Varuška: „Gospod profesor, Fric je vzel s pulta jekleno pero in ga je pogoltnil.“ — Profesor: „Nič ne de, jih imam še celo škatljo.“

ERI FOTOGRAFU

„Ali hočete dati napraviti od svojih otrok povečane slike?“ vpraša fotograf. — Odgovor se je glasil: „To je čisto odveč. Otroci bodo sami zrastle.“

Pismo iz Kanade

Prav gotovo mi ne zamerite, če vam letos niti za Veliko noč niti za Binkošti nisem nič voščil. Mi morete verjeti, da sem bil namenjen vsem skupaj vse najboljše voščiti k praznikom, toda me je vedno prehitelo. Upam pa vseeno, da ste se dobro imeli. Bog ve, ali se je koroška Mojca tam na Angleškem kaj spomnila name, ko je mesila kolač. Mogoče se ji je utrnila kakšna grenka solza, ko je premišljevala, kako se peklenim po kanadskih gozdovih.

Danes vam nameravam opisati, kako sva jaz in prijatelj Cene „vandrova“. Bilo je one dni, ko sta bila jezero in naš splav čez in čez zamrznjena, moje ognjišče pod hrastom pa na debelo zasneženo.

Po zajtrku sem sedel v koči, ki je kar škelfetala od mraza. Nikakor se nisem mogel odločiti, ali naj grem ven ali naj ostane kar v koči. Saj veste, kako je, če se človek premrazi. Kar na kihanje ti gre cele dni in pa skrnina te začne parati gor in dol po bedrih. Ob vsem tem sem si pa zahteval v glavo, da ne bi bilo napačno, če bi si privoščil dopust in ga pošteno preživel kje na toplem. Svoje kajže nisem mogel namreč nič več spraviti do prave gorkote; če sem še tako kuril, ni nič zaleglo.

Well, v tem ko sem bil najlepše zapreden v misli, je začelo bobnati po steni, da me je kar privzdignilo. Potem pa mi je Cene voščil dobro jutro. Opozoril sem ga, naj drugi malo drugače otresa svoje krplice. Saj nič ne rečem, kajža je že močna, toda če le ne odneha, mora končno tudi skupaj pasti. No, malo je bil Cene užaljen, pa nič zato. Ko sem mu pa v glavnem dopovedal, kaj nameravam, je zažarel kot polna luna ter me je pohvalil, kako hudo pametno sem si vse zamislil. Domenila sva se, da takoj drugo jutro kreneva. Začel sem takoj spravljati skupaj svojo ropotijo. Kar je izgledalo še za rabo, sem kar drugo povrh drugega nametal v potovalno vrečo, zadrnil ter porajtlal. Dobro sem zavozljal počez in podolgem.

Drugo jutro sem se dobro oblekel. Za pas sem vtaknil še lovski nož, da me kaj ne preseneti. Zadnjič sem še „zariglal“ vrata. Mogoče bom še kdaj prodril v ta samotni del. Če bi mi bilo kdaj doli na jugu prevroče, pridem mogoče na oddih v to gozdno kraljestvo.

Tako sem premišljeval, ko sem si privezoval krplice ter oprtal vrečo preko ramen. Pred drugo drvarsko kočjo me je že čakal Cene. Še enkrat sva se ozrla po drvarski naselbini št. 57, potem sva jo pa mahnila na pot. Priti sva morala na drugo stran re-

ke Ma Hagami, tam je bila postaja snežnih avtomobilov. Pot do tja je bila približno 15 milj (1 milja je približno 1.600 metrov) dolga. Seveda po pragozdu ni poti, samo smer je mogoče določiti, zato sva imela kompasa s seboj.

Po peturni hoji na krplicah sva prišla do lovske kočje. Stari Indijanec z ženo naju je prav prijazno sprejel, čeprav so Indijanci večinoma zelo nezaupljivi proti belcem; takoj naju je povabil k ognjišču. Žena nama je postregla z vrelim čajem in pečenimi ribami. Z zanimanjem sem ogledoval kože ujetih bobrov, lisic (srebrnih) in kun, ki so visele napete na jesenovih okvirih. Ponudil sem tobak, kar je pri „rdečih“ posebno v čislih. Rdeči so bili namreč Indijanci, kadar so se pobarvali za bojne plese, drugače pa so bolj temne polti, črni lasi in vedno imajo zadovoljne poteze na licih. Indijanec nama je povedal, da je ujel že trideset bobrov, kar je zelo veliko vredno. Po kratkem odmoru in med pomenki sva se poslovila in odšla. Indijanec se nama je ponudil, da naju bo spremljal, ker je namenjen v gozd, da pregleda zanke. Zapregel je štiri pse, drugega za drugim, v dolge sani, na katere je naložil in povezal najino prtljago. Sam se je usedel zadaj na sani, midva sva pa zopet začela s krplicami. Šlo pa je lažje kakor prej, ko sva bila sama, ker sva šla sedaj po gazi, ki so jo napravile sani. Pač pa sva morala skoraj teči, da nisva ostala predaleč zadaj.

Sredi popoldneva smo prispeli do postaje. Dobremu lovcu sem podaril cel zavoj tobaka in pa mojo ljubljeno, pipo s srebrnim pokrovčkom. Gledal sem ga, kako jo je ogledoval. Bil je daru tako vesel, da je obljubil, da mi hoče izplesti posebno lahke krplice, nalašč zame. Ob slovesu smo bili vsi ginjeni. Dober je bil stari Okataka, zrla sva za njim, dokler se ni izgubila pasja vprega za gostim drevjem.

Dobro sva se najprej odpočila od naporene hoje. Zjutraj pa sva se drugi dan usedla v snežni avtomobil. To je vozilo, ki ima spredaj smučti, zadaj pa tečejo kolesa po gumijastem traku kot pri tanku po jeklenih ploščicah. Napravljen je ta avtomobil nalašč za severne, snežne predele. V eni uri smo prevozili okrog trideset milj gozda. Še pred obedom smo prispeli v mesto Kopuskasing.

Drugič, kadar bom imel kaj časa, bom opisal pot naprej do Vaucouvera, čez celo Kanado.

Vsem skupaj mnogo prisrčnih pozdravov pošilja vaš prijatelj

Žefrančkov Poldek.

Tudi letos na **BELJASKO ŽEGNANJE** največja koroška narodna veselica - 2. avgusta 1952

HEXAMUL

proti listnim ušem, listnim sesačem, krvavim ušem, lubadarjem, po-zemeljskim bolham, škodljivcem zelenjave.

HEXATERR

proti strunam in ogrcem
Hexamul in hexaterr dobavljamo tudi popolnoma brez vonja na čisti hexa-gamma-bazi.

HEXAROT

HEXA RAPID

HEXA VAP

SUM

NOFLOX

— dimni papir
in
— dimne tablete
— dimne tablete
hlapljiv, proti muham, komarjem, škodljivcem v poslopih, v mlinih in shrambah.
(hexa-škropivo)
proti muham v hlevih
(hexa-prašek)
proti raznim škodljivcem v poslopih in mrčesu na domačih živalih.

DOBITE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH

Fattinger Kommanditgesellschaft
Stübing ob Graz

Dobro jutro — dober dan,
SCHLEPPE-pivo vsaki dan!

TIER-ECKE!

zoološka trgovina in trgovina z živalmi

J. WERSCHETZ

Beljak-Villach, Bahnhofstraße 19
Telefon 68-29

ENODNEVNI PIŠČANCI

— ameriški leghorn

— jerebičasti italijanski

— stari štajerski

— rhodeländer

— New-Hampshire

— Sulmtaler

— mlade jajčarice 11 tednov stare

— New Hampshire

— Zadnji dan pošiljanja in oddaje piščan-

ov: 20. julij 1952.

— Mlade jajčarice samo proti prednaročilu.

— Za čisto raso, zdravje, starost, dostavitev po

— ošti ali po železnici (da dosepejo živi) —

— arantiramo.

— Naročite še danes, kar potrebujete.

— Kupujemo vse vrste malih živali in jih

— talno nudimo v prodajo.

Kmetijska bolniška blagajna za Koroško

Vabilo zavarovalnim zastopnikom na 6. Glavno skupščino

ki bo v soboto, dne 19. julija 1952, ob 13.30 v sejni dvorani Kmetijske zbornice za Koroško v Celovcu, Miesstaler Strasse 11, pritičje.

Dnevni red:

1. Poročilo pregledovalcev zapisnika z dne 8. decembra 1951.
2. Volitev pregledovalcev zapisnika.
3. Poročilo načelnika.
4. Poročilo in sklepanje o naknadnem poročilu o letnem zaključku 1949.
5. Poročilo in sklepanje o letnih poročilih za 1950 in 1951.
6. Predlog o spremembi pravil.
7. Slučajnosti.

Načelnik:

Kmet. svet. Karl Windisch, l. r.

Direktor:

Gottfried Görzer, l. r.

Elektro-Rauter, Beljak-Villach

Instalacije, svetilke, električni štedilniki, radijski aparati, električne naprave, hladilniki

KARL POTSCHER

konjski mesar
Celovec
Pischeldorferstr. 12
Telefon 15-22

Prevzemamo tudi za-varovane konje. Če sila, koljemo podnevi in ponoči.

KÄRNTNER

AUTOSALON

lastnik Alex Polgar

HERRENGASSE 10

Celovec - Klagenfurt, Tel. 44-24

LOHNER-motorni kotači in avtomobili

tovarniško novi ali priložnostni nakupi

Prodaja - nakup - komisija

Prodajam nekaj izvodov knjig:

1. Nemško-slovenski slovar.
2. Slovensko-francoski slovar.
3. Praktična kuharica (izdano leta 1952).

Naročila pod značko „Janez“ je poslati na naslov „Našega tednika“.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

Stadttheater

Začetek ob 15.30, 17.45, ob pone deljkih tudi ob 20. uri.

Od 18. — 21. VII. „Kronjuwelen“
Od 22. — 24. VII. „Der Pakt mit dem Teufel“

Precht

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30

Od 18. — 21. VII. „Konflikt des Herzens“
Od 22. — 24. VII. „Lady ohne Herz“

BELJAK-VILLACH

Bahnhoflichtspiele

Predstave ob 12., 16. uri, ob 18.15 ter ob 20.30, ob nedeljah tudi ob 10. uri dopoldne.

Od 18. — 21. VII. „Der Rächer“
Od 22. — 23. VII. „Söhne der grünen Hölle“
Od 24. — 25. VII. „Abenteuer im wilden Westen“

MALI OGLASI

Kranjski Janez išče službo, star 24 let, vajen vsakega dela. Naslov v upravi lista.

Prodajam skoraj nov mlin „Waldhof-Mühle“ — Dopolni na upravo lista.

Balonski in dežni plašči v največji izbiri v specialni trgovini Valentin TARMAN Celovec, Völkermarkter Strasse 16.

Kdor išče delavca, kdor išče službo, ako kaj kupuješ, ako prodajaš — k vsemu Ti pripomore Mali oglas v „Našem tedniku“.

Električne priprave, motorji, le-stenci, kuhalniki, štedilniki in radijski aparati najugodnejše Elektro-HAAS & CO, Celovec, Bahnhofstrasse

Posebna ponudba! Žimnice (modroci) tridelni, kompletne velikosti z dobrim gradlom in Ia. afrikom samo 8. 369.— Kriskhe Co, Celovec-Klagenfurt, 8.-Mai Strasse in Neuer Platz.

OGREVANJE KONZERV BREZ PLAMENA

Ameriška vojaška intendantura je sklenila uvesti popolnoma nov način segrevanja hrane v konzervah. Konzervne škatle ovijejo v ovoj iz posebnega gorljivega materiala, ki se vname, če pritaknemo vžgalico. Ovoj, ki gori brez plamena, segreje v nekaj minutah vsako živilo, pa naj si je tudi zamrznjeno v trdi obliki.

Poskusi z novim izumom so se prav dobro obnesli in bodo v kratkem začeli na ta način opremljene konzerve razdeljevati v veliki množini da bodo lahko še bolje preizkusili njegovo uporabljivost.

Kako se godi Madžarom?

Po novih predpisih, ki so jih izdali komunisti, smejo Madžari pisati sorodnikom in prijateljem, ki jih imajo v svobodnih državah, samo tri pisma na leto. Madžarski begunci, ki prihajajo na Dunaj, poročajo, da na Madžarskem že nekaj časa ne razdeljujejo pošte, ki prihaja iz svobodnega sveta.

Kupujte

predvsem pri trdkah, ki oglašajo v našem listu

+

V globoki žalosti sporočamo, da je nenadoma poklical Gospod nad življenjem in smrtjo k sebi našo ljubljeno mater, staro mater, taščo, gospo

Frančiško Zablatnik

p. d. Kumrinjo v Biljovsu

ki je umrla dne 16. julija zvečer v 75. letu življenja. Pogreb drage pokojne bo v četrtek, dne 17. julija, ob 10. uri od doma žalosti na domače pokopališče v Bilčovsu, kjer bo najprej mrtvaško opravilo v župni cerkvi. Sv. maša zadušnica bo brana v župni cerkvi v Bilčovsu pred pogrebom.

Celovec-Biljovs, dne 16. julija 1952.

Zalujoči zaostali.

+

Pretreseni po globoki žalosti, sporočamo žalostno vest, da je moja srčno ljubljena soproga, naša skrbna mati, tašča, stara mati, sestra, svakinja in teta, gospa

Johanna de Zordo roj. Mosser

soproga lastnika žage in podžupana

umrla v ponedeljek, dne 14. julija 1952, mirno v Gospodu, po dolgem težkem trpljenju, ki ga je prenašala z veliko potrpežljivostjo, v 54. letu življenja, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče.

Našo drago pokojno spremljamo k zadnjemu počitku v četrtek, dne 17. julija ob 9.30 iz hiše žalosti, Afritz št. 47, na domače pokopališče.

Sveta maša zadušnica bo brana v četrtek, dne 17. julija ob 10. uri v domači župni cerkvi v Afritz-u.

Afritz, dne 14. julija 1952.

V globoki žalosti:

Kurt, Anselm in Hans, otroci Fulgenz de Zordo, soprog
Elfriede, snaha; Gerhard vnuk
V imenu vseh sorodnikov.

ZUPAN OBČINE AFRITZ izpolnjuje s tem žalostno dolžnost, ko sporoča, da je gospa

Johanna de Zordo roj. Mosser

soproga lastnika žage in podžupana

umrla mirno v Gospodu v ponedeljek, dne 14. julija 1952, po dolgi in težki bolezni, ki jo je prenašala z veliko potrpežljivostjo, v 54. letu življenja, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče.

Družina pokojne izražamo svoje odkritosrčno sožalje.

Zupan JOSEF STRAMER

v imenu občinskega zastopstva Afritz.

RAVNATELJSTVO IN UČITELJSTVO DRŽAVNE OBRTNE ŠOLE V BELJAKU

sporočata globoko užaloščena, da je nepričakovano umrl njihov dragi kolega, gospod

Gregor Weihs

strokovni učitelj oddelka za mizarstvo.

Kot priznani strokovnjak in odličen učitelj je pokojni deloval skozi dvanaest let izredno zaslužno na našem zavodu; njegova smrt pomeni za naš zavod veliko izgubo.

Svojega dragega kolega bomo ohranili trajno v častnem in hvaležnem spominu.

Vodja zavoda:

DOCENT Dr. FERDINAND ROGATSCH

Strokovno vodstvo oddelka za mizarstvo:

ARHITEKT JAKOB KUGI

Kotere prednosti

Vam nudi

Teppichhaus Radlmayr

PRI NAKUPU PREPROG · PREGRINJAL · BLAGA ZA POHIŠTVO · NAMIZNEGA IN POSTELJNEGA PERILA

1 NAJVEČJO IZBIRO

2 PAZLJIVO POSTREŽBO

3 NIZKE CENE · PLAČILNE OLAJŠAVE

BELJAK-VILLACH · POSTGASSE 3 · TEL. 47-67

RADIO VATIKAN

Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri. Vsako nedeljo ob 18. uri „Verska ura“.

(val 50,25, 31,10, 25,55 in 196 m)

RADIO TRST II

306,1 m ali 980 kc sek

Dnevne oddaje: 7.15—8.30 11.30—14.30, 17.30—

24.00 Ob nedeljah: 8.00—24.00. Poročila dnevno:

»OCENI PRODAJA v trgovski hiši

Georg Umschaden

se nadaljuje Varčno kupiti pomeni: kupiti v trgovski hiši

Georg Umschaden

Celovec · Klagenfurt
Fleischmarkt